

บทที่ 7

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ยาบ้าหนึ่งในปัญหาสำคัญที่กำลังเกิดขึ้นในสังคมไทย การศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพชีวิต ของผู้เสพยาบ้าและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมกรรมการเสพยาบ้า เป็นการศึกษาเพื่อมุ่งทำความเข้าใจปัญหาจากตัวผู้เสพยาบ้า โดยมีจุดประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาสภาพชีวิตของผู้เสพยาบ้า ตั้งแต่ช่วงก่อนตัดสินใจเสพยาบ้า จนถึงช่วงที่ทำการศึกษาวิจัย ซึ่งประกอบด้วย การศึกษาลักษณะทางประชากร สภาพชีวิตครอบครัวสภาพองค์ประกอบพื้นฐานของการครองชีพแบบแผนกิจวัตรประจำวัน พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน ความพึงพอใจในสภาพชีวิตของตนเอง รวมถึงเป้าหมายชีวิตและการพัฒนาตนเอง

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมกรรมการเสพยาบ้า โดยใช้แนวคิดเรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดพฤติกรรมแบบ Precede frame work อันประกอบด้วย ปัจจัยนำปัจจัยเอื้ออำนวย และปัจจัยเสริมแรงมาใช้เป็นกรอบในการศึกษา

3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการเสพยาบ้า อันประกอบด้วย จุดเริ่มต้นความเป็นมา วิธีการปริมาณ ความถี่ สถานที่และเวลาในการเสพยาบ้า การซื้อขายและแหล่งที่มาของยาบ้าที่ใช้เสพยา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาข้อเท็จจริง ที่เป็นปรากฏการณ์ทางสังคม ซึ่งต้องอธิบายและทำความเข้าใจในบริบทต่าง ๆ รูปแบบของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงใช้หลักการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นแบบแผน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จากกลุ่มตัวอย่างผู้เสพยาบ้าจำนวน 30 ราย ซึ่งแบ่งเป็นผู้เสพยาบ้าที่ต้องโทษจำคุก ในทัณฑสถานบำบัดพิเศษหญิงจังหวัดปทุมธานี จำนวน 6 ราย จากทัณฑสถานบำบัดพิเศษชาย จำนวน 12 ราย และผู้เสพยาบ้าที่เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลธัญญารักษ์ จังหวัดปทุมธานี จำนวน 12 ราย โดยมีผลการศึกษาวิจัย สรุปได้ ดังนี้

สรุปผลการศึกษาส่วนที่ 1 สภาพชีวิตของผู้เสพยาบ้า

1. **ลักษณะทางประชากร** พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีอายุ ระหว่าง 14-38 ปี ส่วนใหญ่ อายุกลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วง 19-26 ปี โดยมีระดับการศึกษา ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จนถึงศึกษาระดับปริญญาตรี ทั้งนี้มีบางส่วนต้องออกจากการศึกษา โดยการถูกไล่ออก การลาออก จากการติดยาบ้าโดยที่ส่วนใหญ่พยายาม เรียนในระดับที่สูงขึ้น อาชีพของกลุ่มตัวอย่างมีหลากหลาย ทั้งกลุ่มที่เป็นนักเรียน กลุ่มทำงานกลางคืนตามสถานบันเทิง อาชีพขับรถบรรทุก อาชีพรับจ้างและใช้แรงงาน กลุ่มพนักงาน ลูกจ้างบริษัทและโรงงาน พนักงานรัฐวิสาหกิจ ทำกิจการส่วนตัวของครอบครัว และว่างงาน ภูมิภูมิลำเนาเดิมของกลุ่มตัวอย่าง เกือบครึ่งหนึ่ง (14 ราย) อยู่ในเขตกรุงเทพและกระจายตามเขตต่าง ๆ ที่เหลือ มีภูมิลำเนาเดิมในภาคกลาง และมีภาคตะวันออก เชียงเหนือ (2 ราย) ภาคตะวันออก (12 ราย) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นโสด และมีบางรายที่เคยใช้ชีวิตคู่(2 ราย) อย่างสามีภรรยา แต่ไม่ได้มีการจดทะเบียนหรือการแต่งงาน และแยกทางกัน ในเวลาต่อมา รายได้และพื้นฐานครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง สามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มที่อาศัยรายได้ จากบุคคลในครอบครัว กับ กลุ่มที่ประกอบอาชีพมีรายได้เป็นของตนเอง ทั้งนี้ พบว่า มีทั้งสองกลุ่ม มีรายได้และพื้นฐานฐานะครอบครัวที่แตกต่างกัน คือ มีทั้งกลุ่มตัวอย่างที่ยากจน ฐานะปานกลาง จนถึงเป็นผู้ที่มีรายได้และฐานะที่ดี

2. **สภาพพื้นฐานชีวิตครอบครัว** พบว่า สถานภาพของบิดา มารดา ของกลุ่มตัวอย่าง ครึ่งหนึ่ง ยังคงอยู่ร่วมกัน และอีกครึ่งหนึ่งมีสถานภาพ ประกอบด้วย บิดามารดาหย่าร้างกัน บิดาหรือมารดาเสียชีวิต และไม่ทราบประวัติของบิดา มารดา การศึกษาของบิดา มารดา ของกลุ่มตัวอย่าง มีระดับการศึกษา ตั้งแต่การไม่ได้เรียนหนังสือ จนถึงจบการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยส่วนใหญ่บิดามารดา จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาคือ จบระดับปริญญาและอนุปริญญา อาชีพของบิดา ส่วนใหญ่ เป็นพนักงานบริษัทและโรงงาน รองลงมาคือรับจ้างทั่วไป และทำการเกษตรและรับราชการ เท่า ๆ กัน น้อยที่สุดคือ การทำกิจการส่วนตัว

ส่วนอาชีพของมารดามีอาชีพค้าขาย รับจ้างและเป็นแม่บ้านมากที่สุดเท่า ๆ กัน รองลงมาคือทำกิจการส่วนตัว เป็นพนักงานบริษัทหรือโรงงานและทำการเกษตร

ลำดับการเกิดและจำนวนพี่น้อง พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีจำนวนพี่น้องมากน้อยแตกต่างกัน ตั้งแต่การเป็นลูกคนเดียว จนถึงมีจำนวนพี่น้องมากที่สุดคือ 8 คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่าง เป็นลูกคนโต 1 ราย เป็นลูกคนกลาง 5 ราย เป็นลูกคนสุดท้องจำนวน 9 ราย เป็นลูกชายโตนคนเดียว จำนวน 2 คน และเป็นลูกชายคนเดียวท่ามกลางพี่น้องผู้หญิง 1 ราย และพบว่ามียุทธศาสตร์เพียงส่วนน้อยที่ลำดับการเกิดและจำนวนพี่น้องมีผลต่อการนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมการเสพติดยาบ้า

บุคคลที่ผู้เสพติดยาบ้าพักอาศัยอยู่ด้วย สามารถสรุปได้ คือ อาศัยร่วมกับบิดามารดา จำนวน 9 ราย อาศัยอยู่กับแม่คนเดียวและพี่น้อง 5 ราย อาศัยอยู่กับพ่อและแม่เลี้ยง 1 ราย อาศัยอยู่กับแม่และพ่อเลี้ยง 1 ราย อาศัยอยู่กับยาย 3 ราย อาศัยอยู่กับป้า 2 ราย อาศัยอยู่กับน้า 2 ราย อาศัยอยู่กับปู่และย่า 1 ราย อยู่ร่วมกับคู่สมรสแยกครอบครัวจากพ่อแม่จำนวน 4 ราย และอาศัยอยู่ตามลำพัง กับเพื่อน ๆ จำนวน 2 ราย

ความสัมพันธ์ในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ที่ห่างเหินขาดความใกล้ชิดสนิทสนมกับบิดามารดา ทั้งนี้สามารถสรุปสภาพที่ทำให้เกิดการห่างเหิน ในความสัมพันธ์ คือ การไม่ได้อาศัยอยู่ร่วมกันกับบิดามารดา การไม่มีเวลาให้การบังคับและเข้มงวดจนเกินไป และการหย่าร้างกันของบิดามารดา ในส่วนของความสัมพันธ์กับพี่น้อง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความสัมพันธ์ที่ห่างเหินขาดความใกล้ชิดกับพี่น้อง ทั้งนี้จากการไม่ได้อาศัยอยู่ร่วมกัน ตามแตกต่างระหว่างเพศและวัย และสภาพการใช้ชีวิตต่างคนต่างทำงาน ไม่มีเวลาให้กัน

ความสัมพันธ์กับคู่สมรสในกลุ่มตัวอย่างที่มีครอบครัวแล้ว ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และมีบางส่วนที่มีปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส จากความแตกต่างกันเรื่องฐานะ และมียาบ้าเป็นตัวทำลาย ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

การสื่อสารในครอบครัว พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อย จำนวน 14 ราย รองลงมาคือการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิด 7 ราย และการสื่อสารแบบปิด 5 ราย นอกจากนี้ พบว่า มีการใช้การสื่อสารแบบปิดผสมกับแบบปล่อย จำนวน 1 ราย และการสื่อสารแบบเปิดผสมกับแบบปล่อย จำนวน 3 ราย

3. **สภาพองค์ประกอบพื้นฐานการดำรงชีพ** จากการศึกษาพบว่า สภาพที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งได้ เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีที่อยู่อาศัย ที่เป็นลักษณะบ้านที่มีขอบเขตเป็นส่วนชัดเจน คือ บ้านเดี่ยว ทาวน์เฮาส์ ตึกแถวร้านค้า จำนวน 17 ราย และอีกกลุ่มหนึ่งคือ กลุ่มที่อยู่อาศัยไม่ขอบเขตและสัดส่วนเป็นส่วนตัวชัดเจน ได้แก่ ชุมชนแออัดและสลัม แฟลต การเคหะ ห้องเช่า หรือหอพัก จำนวน 11 ราย

แบบแผนการรับประทานอาหาร พบว่ากลุ่มตัวอย่าง มีแบบแผนการรับประทานอาหาร แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีสมาชิก คนในครอบครัวเป็นคนจัดเตรียมอาหาร แต่รับประทานไม่พร้อมกันซึ่งพบมากที่สุด (15 ราย) กลุ่ม ที่สมาชิกในครอบครัวต่างคนต่างหารับประทานอาหารกันเอง ไม่มีใครจัดเตรียมให้ จะรับประทานตามความสะดวก (8 ราย) กลุ่มที่รับประทานพร้อมกับสมาชิกคนอื่น ๆ โดยมีคนในครอบครัวจัดเตรียมอาหาร (6 ราย) และสุดท้าย คือ สมาชิกแต่ละคนรับประทานอาหารที่ร้านค้า และสั่งจ่ายเป็นรายเดือน สั่งรับประทานตามสะดวก (1 ราย)

การแต่งกาย จากการศึกษา พบว่า แบ่งแบบแผนการแต่งกายของกลุ่มตัวอย่างออกได้ เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่แต่งกายตามสมัยนิยม ซึ่ง จะเป็นกลุ่มวัยรุ่นเป็นส่วนใหญ่ กลุ่มที่แต่งกายตามลักษณะการทำงาน และกลุ่มที่แต่งกายตามสบายทั่วไป ไม่มีแบบแผน ซึ่งจะเป็นกลุ่ม ที่ว่างงานและกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้แรงงาน ทั้งนี้ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างจะให้ความสำคัญต่อการแต่งกายในระดับพอสมควร โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนวัยรุ่นจะให้ความสำคัญกับการแต่งกายและการดูแลตนเองค่อนข้างมาก ทั้งด้วยเหตุผลว่า ทำให้ ส่งเสริมภาพลักษณ์ และปกปิดว่าเป็นคนติดยาเสพติดได้ นอกจากนี้ ยังพบว่า ในช่วงที่กลุ่มตัวอย่าง เริ่มมีพฤติกรรมเสพยาบ้า ในช่วงแรก ๆ จะไม่ค่อยให้ความสนใจกับการแต่งกาย และการดูแลตนเอง เมื่อรู้สึกที่ตนเริ่มทรุดโทรม ก็ จะให้ความสนใจในการแต่งกายมากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น

สุขภาพร่างกายของกลุ่มตัวอย่าง ในช่วงก่อนมีพฤติกรรมเสพยาบ้า ส่วนใหญ่มีสุขภาพร่างกายอยู่ในเกณฑ์ปกติ ไม่มีประวัติความเจ็บป่วยด้วยโรคที่เป็นอันตรายร้ายแรง ไม่พบว่ารายใดมีโรคประจำตัว หรือต้องเข้ารับการรักษาตัวด้วยโรคต่าง ๆ และสุขภาพร่างกายช่วงหลังจากที่มีพฤติกรรมเสพยาบ้า พบว่า กลุ่มตัวอย่างทุกรายมีการเปลี่ยนแปลง ในเรื่องสุขภาพร่างกายอย่างชัดเจน อาการที่พบมากที่สุดได้แก่ น้ำหนักลด เบื่ออาหาร ร่างกายทรุดโทรม ผอม มีขอบตาเขียว คล้ำ ผิวดำมากขึ้น ผิวหน้าหยาบคล้ำขึ้น บางรายเริ่มมีอาการเจ็บป่วยด้วยโรคกระเพาะอาหาร คือ ปวด จุกเสียดท้อง ปวดศีรษะ มีนและมีอาการเพลอ ความจำและสมาธิลดลง

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างคิดว่าตนเองมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ในระดับพอสมควร (17 ราย) และอีก 13 ราย คิดว่าไม่ปลอดภัยเท่าที่ควร จากสภาพการประกอบอาชีพกลางคืน อาชีพขับรถบรรทุก และมีที่อยู่อาศัยที่เป็นแหล่งมิจฉาชีพ พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นวัยรุ่น นักเรียนช่างกลที่มักมีเรื่องทะเลาะวิวาทกัน และความปลอดภัยจากการเข้าสู่ขบวนการจำหน่ายยาบ้า ซึ่งมักจะมีการติดตามทำร้ายหรือฆ่าปิดปากเมื่อมีการหักหลังของวงการ

4. **สภาพแบบแผนกิจวัตรประจำวัน** แบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงก่อนที่จะเสพยาติดยา บ้าพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีแบบแผนกิจวัตรประจำวัน ขึ้นกับการประกอบอาชีพหรือลักษณะการทำงานโดยที่กลุ่มตัวอย่างใช้เวลาส่วนใหญ่ของแต่ละวันอยู่กับภาระกิจการงาน ซึ่งแบ่งเป็น กลุ่มที่มีกิจวัตรโดยรวมอยู่ที่การใช้ชีวิตกลางคืน 4 ราย กลุ่มที่มีกิจวัตรโดยรวมอยู่ที่การขับซี้รถและการเดินทางเป็นประจำ 3 ราย กลุ่มที่มีกิจวัตรโดยรวมที่เกี่ยวข้องกับการเรียน 12 ราย กลุ่มที่ว่างงานที่ไม่มีแบบแผนกิจวัตรประจำวันที่แน่นอนจะเล่นการพนันและเที่ยวเล่นไปเรื่อย ๆ จำนวน 2 ราย และกลุ่มที่มีกิจวัตรโดยรวมอยู่ที่การทำงานช่วงกลางวัน และกลับบ้านตอนเย็นหลังเลิกงาน จำนวน 9 ราย สำหรับกิจวัตรประจำวันโดยรวมในช่วงหลังจากที่มีการเสพยาติดยาบ้าแล้ว พบว่า ส่วนใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของแบบแผนการพักผ่อน การรับประทานอาหาร โดยจะไม่ค่อยหลับนอน และรับประทานอาหาร กิจกรรมส่วนใหญ่ มุ่งความสนใจต่อการเสพยาบ้ามากขึ้น

5. **พฤติกรรมกาเปิดรับสื่อมวลชน** พบว่า กลุ่มตัวอย่างเปิดรับสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ มากที่สุด รองลงมา คือ หนังสือพิมพ์ และวิทยุ ตามลำดับ โดยมีสถานีโทรทัศน์ที่เปิดรับมากที่สุดคือ ช่อง 7 และช่อง 3 ในจำนวนเท่า ๆ กัน โดยมีการรับชมประเภทบันเทิง คือละคร เกมโชว์ และ รายการเพลงมากที่สุด รองลงมาคือ ประเภทข่าวและสถานการณ์ปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างเปิดรับหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มากที่สุด รองลงมาคือ ข่าวสด เดลินิวส์ และมติชน ตามลำดับ โดยเปิดรับคอลัมน์ข่าวหน้าหนึ่งมากที่สุด ตามด้วยคอลัมน์บันเทิงและกีฬา ตามลำดับ สำหรับสื่อวิทยุส่วนใหญ่รับฟังรายการเพลงโดยไม่มีเวลา รายการ หรือสถานีที่รับฟังเป็นประจำ มีกลุ่มผู้ขับรถบรรทุก เป็นกลุ่มที่เปิดรับสื่อวิทยุมากที่สุด โดยจะเปิดรับทุกครั้งที่ขับซี้รถ นอกจากนี้พบว่า สื่อนิตยสารวารสาร เป็นสื่อมวลชนที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับน้อยพอ ๆ กับการเปิดรับสื่อภาพยนตร์และวีดิทัศน์ โดยนิตยสาร วารสารที่เปิดรับแบ่งเป็น นิตยสารสตรี ได้แก่ ดิฉัน กุลสตรี

ขวัญเรือน วารสารกีฬา ได้แก่ สยามกีฬา ซอคเกอร์ รถแข่ง และในกลุ่มเด็กนักเรียนจะมีการเปิดรับหนังสือการ์ตูนจำพวกชายหัวเราะ โดยการยืมและแลกเปลี่ยนกันอ่าน สื่อภาพยนตร์ และวิดีโอ มักชื่นชอบภาพยนตร์ เนื้อหาแนวต่อสู้ ผจญภัย ตื่นเต้น และเป็นภาพยนตร์ ต่างประเทศ เป็นส่วนใหญ่

6. ความพึงพอใจในสภาพชีวิตของตนเอง แบ่งเป็นความพึงพอใจในสภาพชีวิตก่อนมีพฤติกรรมการเสพยาบ้า พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่พึงพอใจกับสภาพชีวิตโดยรวมของตน โดยให้เหตุผลว่าเป็นชีวิต ของตนที่ต้องยอมรับสภาพและเกิดความเคยชินแล้ว และสถานการณ์ที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างไม่พึงพอใจในสภาพชีวิตช่วงก่อน มีการเสพยาบ้า ได้แก่ เรื่องความสัมพันธ์ของพ่อแม่ ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว และชีวิตที่ลำบากจากฐานะที่ยากจน ความพึงพอใจในสภาพชีวิตช่วงหลังจากมีพฤติกรรมการเสพยาบ้า พบว่า กลุ่มตัวอย่างทุกรายรู้สึกเสียใจกับพฤติกรรมของตนที่ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ อันได้แก่ เกิดความเดือดร้อนต่อครอบครัว ทำให้พ่อแม่ คู่สมรส เกิดการเสียใจ และผิดหวัง เสียอนาคตทางด้านการเรียนและการงาน ทำให้รู้สึกไม่พึงพอใจกับสภาพชีวิตที่กลายเป็นผู้เสพยาบ้า

7. เป้าหมายในชีวิตและการพัฒนาตนเอง สามารถแบ่งผลการศึกษาเป็น 3 กลุ่ม คือ เป้าหมายที่เป็นความหวังหรือความใฝ่ฝันในอดีต พบว่ามีกลุ่มตัวอย่าง 9 ราย ที่เคยมีความใฝ่ฝันในวัยเด็กที่อยากเป็นหรือประกอบอาชีพต่าง ๆ ได้แก่ ครู ดาราและนางแบบ พยาบาล ศิลปิน สถาปนิก พนักงานธนาคาร นักแข่งรถ นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างบางราย ยังมีความหวังในชีวิตอยู่ที่สถานการณ์ภายในครอบครัวของตน ได้แก่ อยากให้พ่อแม่กลับมาใช้ชีวิตคู่เหมือนเดิม อยากให้ฐานะครอบครัวดีขึ้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้มีการพัฒนาตนเองไปตาม ทิศทางของความฝันดังกล่าว หรือแม้บางรายจะมีโอกาสที่เป็นไปได้ แต่ก็ต้องมีอุปสรรค หนึ่งในอุปสรรคสำคัญคือ การเสพยาบ้า

เป้าหมายชีวิตที่เป็นการวางแผนการใช้ชีวิตโดยรวมในอดีต พบว่า ส่วนใหญ่ ไม่มีการวางแผนสำหรับชีวิตโดยรวมในระยะยาว จะใช้ชีวิตแบบไม่มี เป้าหมาย

เป้าหมายชีวิตและการพัฒนาตนเอง ณ ปัจจุบัน คือ ช่วงการทำการศึกษาวินิจฉัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เห็นว่าการถูกจับและการได้รับการต้องโทษจำคุก รวมทั้งการเข้ารับการรักษา เป็นการจัดวางจรชีวิต ตนเองออกจากยาบ้า ทำให้ได้หยุดคิดทบทวนเรื่องต่าง ๆ ของ

ชีวิตที่ผ่านมา และส่วนใหญ่ตั้งเป้าหมายในอนาคตที่จะเลิกยุ่งเกี่ยวกับยาบ้าอีก โดยมีเป้าหมายและการมุ่งพัฒนาตนเองในอนาคต แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ตั้งใจจะกลับไปศึกษาต่อและหางานทำ กลุ่มที่จะกลับไปตั้งใจทำงาน กลุ่มที่จะเริ่มต้นชีวิตครอบครัวที่ดี และกลุ่มที่ยังไม่มีเป้าหมายแน่นอน และไม่แน่ใจว่าจะเลิกยุ่งเกี่ยวกับยาบ้าได้อย่างเด็ดขาด

สรุปผลการศึกษาส่วนที่ 2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมเสพติดยาบ้า

8. ปัจจัยนำที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมเสพติดยาบ้า จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยนำที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมเสพติดยาบ้า ประกอบด้วย สภาพปัญหาในครอบครัว ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับยาบ้า และความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับยาบ้า

สภาพครอบครัว ประกอบด้วย สถานภาพของบิดามารดา ความสัมพันธ์ในครอบครัว การสื่อสารในครอบครัว บุคคลที่กลุ่มตัวอย่างอาศัย อยู่ร่วมด้วย พื้นฐานฐานะทางครอบครัว และลำดับการเกิดกับจำนวนพี่น้อง จากประเด็นทั้ง 6 เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง ในแต่ละรายพบเจอมากน้อยแตกต่างกัน ซึ่งทำให้นำไปสู่ความรู้สึกนึกคิดที่เกิดขึ้นสรุปได้เป็น 3 แบบ คือ ความรู้สึกเครียดและกดดันจากสภาพปัญหาในครอบครัว ความรู้สึกคิดว่าตนเองไม่มีใครเข้าใจและขาดคนที่ปรึกษาและความรู้สึกน้อยใจเหงา และโดดเดี่ยว

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาบ้า พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับยาบ้าค่อนข้างน้อย โดยส่วนใหญ่ทราบว่ายาบ้าเป็นยาเสพติดที่มีฤทธิ์กระตุ้นประสาท ที่เดิมเรียกว่า ยาม้า ยาชยัน แต่ทั้งนี้ยังมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนในบางประเด็น ได้แก่ บางรายเข้าใจว่ายาบ้าไม่ทำให้เกิดอาการหลอนได้ สุขภาพเสื่อมโทรมเป็นเพราะผู้เสพยาไม่ได้รับการพักผ่อนและไม่ทานอาหารไม่เกี่ยวกับยาบ้า หลายรายไม่ทราบวิธีการตรวจหายาบ้า ไม่ทราบว่าผลที่เกิดขึ้นเมื่อเสพยาบ้า มีอันตรายขนาดไหนจะบอกได้แต่สิ่งที่เคยเกิดขึ้นกับตนเองที่ผ่านมา และพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่องกฎหมายเกี่ยวกับยาบ้า เพียงแต่เป็นสิ่งผิดกฎหมาย มีเพียงบางรายที่ทราบถึงบทลงโทษและการเปลี่ยนแปลงให้มีโทษหนักขึ้นถึงขั้นประหารชีวิต

ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับยาบ้า แบ่งเป็น ความรู้สึกนึกคิดในเรื่องโอกาสเสี่ยงในการเสพยาบ้า พบว่า กลุ่มตัวอย่างคิดว่ายาบ้าไม่ทำให้ติดได้ง่ายและยาบ้าสามารถเลิกได้ง่าย โดยไม่มีอาการทรมาน

ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับ ประโยชน์ ของยาบ้า พบว่า กลุ่มตัวอย่างคิดว่ายาบ้ามีประโยชน์ในการทำให้ไม่ง่วงนอน สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้นานขึ้น ยาบ้าสามารถลดอาการอ่อนเพลีย เพิ่มพลังงาน ทำให้ทำงานได้มากและนานขึ้น ทำให้รู้สึกสบาย คลายความวิตกกังวลได้ ทำให้ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นเมื่อทั้งสัปดาห์ทั้งชาย โดยไม่ต้องรบกวนใครและไม่ต้องดิ้นรนหาเงินโดยทางที่ผิด และยาบ้ามีประโยชน์กว่ายาเสพติดชนิดอื่น ๆ เมื่อเทียบกับ คือ หาง่ายกว่า ราคาถูกกว่า ช่วย ถอนฤทธิ์บางอย่างของยาเสพติดชนิดอื่น ๆ ได้ เช่น อาการง่วงนอนของกัญชา ช่วยลดอาการเสี้อ ของยาเสพติดชนิดอื่นได้ และไม่ทำให้ตัวเหม็นเหมือนคนดมกาว ไม่มีแผลเป็นรอยขีด และไม่เจ็บตัว เหมือนเฮโรอีน และยาบ้ายังมีประโยชน์ที่ทำให้ทำงานหรืออยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ ได้ โดยไม่มีอาการแสดง เหมือนยาเสพติดอื่น ๆ

ความรู้สึกนึกคิดเรื่องผลกระทบของยาบ้า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างคิดว่ายาบ้ามีผลเฉพาะต่อตนเอง และตั้งใจที่จะให้เกิดขึ้นเฉพาะกับตนเอง โดยไม่คิดว่าจะมีผลเสียทั้งต่อตัวผู้เสพเอง ต่อครอบครัว และสังคม

ความรู้สึกนึกคิดเรื่องอันตรายของยาบ้า พบว่า กลุ่มตัวอย่างคิดว่ายาบ้าทำให้สุขภาพทรุดโทรมได้ เช่นกันกับยาเสพติดอื่น ๆ แต่คิดว่าจะเป็นมากในกรณีที่คนนั้นไม่พักผ่อน นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังมีความเชื่อที่ว่าคนที่มีอาการหลอนไม่ได้เป็นจากยาบ้าอย่างเดียว เป็นเพราะมีเรื่องให้คิดมาก และมีการดื่มสุราร่วมด้วย และที่สำคัญกลุ่มตัวอย่างคิดว่ายาบ้าดีกว่ายาเสพติดอื่น ๆ เพราะยาบ้าไม่มีอันตรายที่ต้องให้ติดเชื้อเอดส์ได้

9. ปัจจัยเอื้ออำนวยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกาเสพติดยาบ้า จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยเอื้ออำนวยจะประกอบด้วย สภาพการณ์ที่อยู่ใกล้กับแหล่งยาบ้า สภาพการณ์ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาบ้า และความรู้สึกเกี่ยวกับการปราบปรามยาบ้า

สภาพการณ์ที่อยู่ใกล้กับยาบ้า พบว่ากลุ่มตัวอย่างทุกราย อยู่ใกล้กับแหล่งยาบ้า ทำให้เป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยให้เข้าไปเกี่ยวข้องและเสพยาติตในที่สุด ซึ่งการที่อยู่ใกล้กับแหล่งยาบ้าสามารถแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มี ยาบ้าอยู่ในบ้าน กลุ่มที่อยู่ใกล้แหล่งแถวระแวกบ้าน กลุ่มที่มีแหล่งยาบ้าในที่ทำงาน และกลุ่มที่มีแหล่งยาบ้าในโรงเรียน

สถานการณ์ของการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาบ้า สรุปได้เป็น 3 ประเด็น คือ การเข้าไปเกี่ยวข้องกับผู้ใช้เสพติดยาบ้า ซึ่งมีความสัมพันธ์กับกลุ่มตัวอย่างในรูปแบบต่างๆทั้งเป็นพี่น้อง คู่สมรส และญาติเป็นผู้เสพยาบ้าและที่พบมากที่สุดคือการมีเพื่อนเป็นคนที่เสพยาบ้าทั้งเพื่อนนักเรียน เพื่อนร่วมงาน และคนรู้จักคุ้นเคยที่ต้องเกี่ยวข้องและมีปฏิสัมพันธ์ด้วย นอกจากนี้ก็มีการเข้าไปเกี่ยวข้องกับการซื้อขายยาบ้า ซึ่งหลายรายเปลี่ยนตัวเองเป็นทั้งผู้เสพและผู้ขายยาบ้าในเวลาต่อมา ทำให้ยากที่จะถอนตัวจากการเป็นคนทั้งเสพและขาย และที่สำคัญคือการเข้าไปเกี่ยวข้องกับวงการผลิตยาบ้า ซึ่งการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาบ้าทำให้กลุ่มตัวอย่างจะได้เรียนรู้เรื่องยาบ้า ได้รู้จักเรื่องทักษะวิธีการต่างๆและที่สำคัญคือได้ผลตอบแทนที่เป็นตัวยาและเงินทำให้เป็นลสิ่งเอื้ออำนวยให้มีพฤติกรรมเสพยาบ้าต่อไป

ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับการปราบปรามผู้เสพ ผู้ขาย ผู้ผลิตยาบ้า พบว่า กลุ่มตัวอย่างขาดความเชื่อถือในขบวนการปราบปรามยาบ้าโดยรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม อันได้แก่การรับเงินสินบน การรีดไถเงินจากผู้เสพที่จับได้ การยึดข้อหาและข่มขู่รีดไถ และการกระทำผิดของตำรวจเอง นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับการเพิ่มโทษสูงสุดให้ถึงการประหารชีวิตในผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาบ้า และควรทำให้เห็นเป็นตัวอย่างต่อสาธารณชน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่าการดำเนินการการปราบปรามยังขาดความจริงจังไม่เด็ดขาดเคร่งครัดเพียงพอโดยมีอิทธิพลของผู้อยู่เบื้องหลังวงการยาบ้าเข้ามาเกี่ยวข้อง

10. ปัจจัยเสริมแรงที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาบ้า แบ่งเป็น

สื่อบุคคล โดยมีปัจจัยเสริมแรงด้านบวก ประกอบด้วยแรงเสริมจากเพื่อน คือ การได้รับการยอมรับ และการถูกโน้มน้าวให้มีการเสพและจำหน่ายโดยอ้างผลตอบแทนจากเพื่อน

แรงเสริมด้านบวกจากคนในครอบครัวคือการตำหนิเสียดสีประชดประชัน อย่างรุนแรง การขู่บังคับให้เลิกเสพยาบ้าโดยไม่มีเหตุผลแสดงออกซึ่งความไม่ไว้วางใจและไม่ยอมรับในตัวผู้เสพยาบ้าและการยอมให้มีพฤติกรรมเสพยาบ้าในบ้านได้

แรงเสริมด้านบวกจากครู - อาจารย์ คือ การข่มขู่ที่จะทำโทษและดุด่าโดยไม่มีเหตุผล

ปัจจัยเสริมแรงด้านลบประกอบด้วย แรงเสริมด้านลบจากเพื่อนที่ไม่ได้เสพยาบ้าคือ การได้รับการตักเตือนแนะนำให้งดหยุดและเลิกเสพยาบ้า

แรงเสริมด้านลบจากบุคคลในครอบครัวประกอบด้วยการได้รับการกระตุ้นเตือนเรื่องยาบ้า โดยการพูดคุยด้วยถ้อยคำที่มีเหตุผลทำให้กำลังใจยอมรับและการแสดงออกถึงความห่วงใยของบุคคลในครอบครัวอย่างจริงใจและสม่ำเสมอ และการได้รับความสนใจเอาใจใส่จากบุคคลในครอบครัวโดยการให้เวลาพูดคุยทำกิจกรรมร่วมกันมากขึ้น

แรงเสริมด้านลบจากครู - อาจารย์ ประกอบด้วยการได้รับการสั่งสอนและตักเตือนการให้โอกาสในการเลิกเสพติดด้วยความเข้าใจ

แรงเสริมด้านลบจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ประกอบด้วยการได้คำแนะนำ การให้กำลังใจ และโน้มน้าวให้เข้ารับการรักษาพยาบาล

แรงเสริมด้านลบจากเจ้าหน้าที่ดำเนินการปราบปราม ประกอบด้วยความศรัทธาต่อตัวบุคคลและการได้รับการอบรมสั่งสอน แนะนำให้เลิกเสพยาบ้า

สื่อมวลชน โดยมี ปัจจัยเสริมแรงด้านบวกได้แก่การนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อมวลชนที่กระตุ้นความรู้สึกและอารมณ์ทำให้เกิดการอยากรู้อยากลองมากขึ้น และปัจจัยเสริมแรงด้านลบจากสื่อมวลชนคือการนำเสนอโดยการกระตุ้นความรู้สึกที่ทำให้สำนึกผิด ทั้งนี้แรงเสริมจากสื่อมวลชนเป็นเพียงการกระตุ้นความรู้สึกและอารมณ์ของกลุ่มตัวอย่างซึ่งผลดังกล่าวจะไปรวมกับแรงเสริมจากสื่อบุคคลจึงจะทำให้เกิดความรู้สึกอยากลด หยุดและเลิกเสพยาบ้า

สื่อเฉพาะกิจ เป็นปัจจัยที่มีผลเพียงเล็กน้อยต่อกลุ่มตัวอย่างทั้งเพราะจากการเข้าถึงสื่อเฉพาะกิจของกลุ่มตัวอย่างที่พบว่าน้อยมากส่วนใหญ่พบเห็นสื่อที่เป็นป้ายคำขวัญมากที่สุด และการประชาสัมพันธ์การรณรงค์โครงการต่อต้านยาเสพติดต่างๆ ซึ่งพบว่าสื่อเฉพาะกิจประเภทคำขวัญ กลุ่มตัวอย่างถือเป็นแรงเสริมด้านบวกโดยการสร้างอารมณ์ขันจากสื่อป้ายคำขวัญต้านยาบ้าซึ่งนำมาแปลงเนื้อหาจากการต่อต้านเป็นการยั่วเย้าให้เสพยาบ้ามากขึ้น

ทั้งนี้ปัจจัยเสริมแรงเป็นผลจากการเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาบ้าจากสื่อทั้ง 3 ชนิด ซึ่งสรุปได้ว่าสื่อบุคคลประเภทเพื่อนมีผลต่อการตัดสินใจในการเสพยาบ้ามากที่สุด สื่อบุคคลในครอบครัวมีผลต่อการหยุดหรือเลิกเสพยาบ้ามากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาบ้าจากสื่อบุคคลมากที่สุดรองลงมาคือสื่อมวลชน ได้แก่ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และวิทยุตามลำดับโดยมีเนื้อหาข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการปราบปรามผู้เสพยาบ้ามากที่สุด รองลงมาคือข่าวสารการรณรงค์ป้องกันและต่อต้านยาบ้า และข่าวสารเรื่องพฤติกรรมของผู้เสพยา

ยาบ้าตามลำดับ

สรุปผลการศึกษาส่วนที่ 3 พฤติกรรมการเสพย์ยาบ้าและการเปลี่ยนแปลงของสภาพชีวิตหลังเสพย์ติดยาบ้า

11. จุดเริ่มต้นและความเป็นมาของพฤติกรรมการเสพย์ยาบ้า พบว่ากลุ่มตัวอย่างเริ่มใช้ยาบ้าครั้งแรกเมื่ออายุที่แตกต่างกันโดยเริ่มตั้งแต่น้อยสุดคือ 13 ปี จนถึงมากที่สุดเริ่มที่ 36 ปี โดยส่วนใหญ่เริ่มใช้ก่อนอายุ 18 ปี นอกจากนี้พบว่ามียาบ้ากลุ่มตัวอย่างเกินครึ่งหนึ่ง (17 ราย) มีประวัติการใช้ยาเสพติดชนิดอื่น ๆ คือ กัญชา สารระเหย และเฮโรอีนมาก่อนและพบอีกว่า 29 ราย เริ่มต้นจากการสูบบุหรี่ ก่อนที่ใช้ยาเสพติดอื่น ๆ ตามมาอีก 1 ราย เริ่มสูบบุหรี่พร้อมกับเสพย์ยาบ้า

การรู้จักและจุดเริ่มต้นการเสพย์ แบ่งเป็น 4 แหล่งคือ จุดเริ่มต้นรู้จักยาบ้าจากภายในบ้าน จากแถวบ้าน จากโรงเรียน และจากที่ทำงาน โดยอาศัยระยะเวลาของการเรียนรู้ ทักษะวิธีการ มากน้อยแตกต่างกันและใช้วิธีการ มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า และการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร การใช้กระบวนการติดต่อสื่อสาร จากคำพูดข้อมูลและการแสดงออกท่าทางการกระทำ ทำให้เกิดการเรียนรู้จนตัดสินใจเสพย์ยาบ้าในที่สุด

12. แหล่งที่มาและวิธีการซื้อขายยาบ้า โดยสามารถสรุปแหล่งที่มาของยาบ้าได้ 3 แหล่งคือ จากเพื่อน จากแหล่งซื้อขายรายย่อยทั่วไป และจากแหล่งซื้อขายส่งแหล่งใหญ่ โดยมีวิธีการซื้อขายที่แตกต่างกันไปตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย ราคาในการซื้อขาย จำนวนเม็ดและวิธีการส่งของ โดยพบว่า การซื้อขายจากเพื่อนจะสะดวกและง่ายกว่า ราคาถูกกว่าซื้อจากแหล่งขายรายย่อยแต่จะได้จำนวนเม็ดที่น้อยกว่า การซื้อขายจากแหล่งขายรายย่อยจะมีราคาสูงกว่าต้นทุนประมาณ 2 - 3 เท่า แต่ได้จำนวนเม็ดตามความพอใจและมีกำลังเงินถึง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างซื้อยาบ้าจากแหล่งนี้มากที่สุดและเป็นแหล่งที่มีมากที่สุด ทั้งที่เป็นในลักษณะบ้าน แพลต สถานบันเทิง แหล่งมั่วสุมต่างๆ การซื้อขายจากแหล่งใหญ่ ต้องอาศัยความไว้วางใจได้ จะใช้รูปแบบการส่งของโดยพยายามปกปิดและบิดเบือนพฤติกรรมที่แท้จริง โดยการปลอมตัว หรือใช้รูปแบบต่างๆ เช่น การมีรหัสลับสิ่งของ การปลอมปนยาบ้ากับสินค้าอื่นๆ การนัดแนะสถานที่ส่งรับของ โดยการซื้อขายจากแหล่งนี้จะได้อัตราต้นทุนที่ถูกที่สุดและจำหน่ายของเป็นจำนวนมากๆ

13. **วิธีการเสพยาบ้า** พบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการดูดควันระเหยมากที่สุด ทั้งที่ดูดโดยวิธีการผ่านน้ำและไม่ผ่านน้ำ วิธีการสูบและวิธีการกินจะพบในช่วงแรกๆที่เริ่มทดลองเสพยา และยังใช้อยู่กับกลุ่มอาชีพขับรถและใช้แรงงาน โดยกินผสมกับเครื่องดื่มชูกำลัง ส่วนวิธีการฉีดพบเพียง 1 รายที่เคยปฏิบัติและได้เปลี่ยนมาเป็นวิธีการเสพยาโดยการดูดควันระเหยแทนในเวลาต่อมา

รูปแบบการเสพยาบ้า พบว่า ขึ้นกับวิธีการเสพยา ส่วนใหญ่มีรูปแบบไม่แน่นอน ช่วงแรกๆในการเริ่มเสพยาจะอาศัยคำแนะนำจากเพื่อนที่เคยเสพยาบ้ามาก่อน โดยจะรวมตัวกันเสพยามากกว่าเสพยาคนเดียว โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นที่ชอบรวมตัวกันเสพยาในสถานที่ใดที่หนึ่ง ทั้งนี้ขึ้นกับอุปกรณ์ สถานที่ และโอกาสในการที่จะสามารถเสพยาได้

ปริมาณและความถี่ในการเสพยา ในช่วงเริ่มต้น กลุ่มตัวอย่างจะใช้ปริมาณที่น้อยตั้งแต่หนึ่งในสี่เม็ดจนถึงครึ่งเม็ดถ้าเป็นการกิน หรือการดูดควันระเหยจะใช้ครั้งละ 2-3 เม็ด โดยแบ่งเผาไฟทีละหนึ่งในสี่หรือครึ่งเม็ดต่อมาจะเพิ่มปริมาณและความถี่มากขึ้น โดยพบว่า บางรายเสพยาเพียงวันละครั้ง บางรายเสพยาทั้งวันทั้งคืน โดยมีปริมาณของเม็ดยาบ้าสูงสุดต่อวันบางรายสูงถึง 40 - 50 เม็ดโดยการเผาดูดควันระเหยทั้งวัน ทั้งนี้ปริมาณและความถี่ขึ้นกับการมีตัวยาบ้าและโอกาสคือสถานที่ อุปกรณ์และเวลาในการเสพยาที่เอื้อให้มีมากน้อยแตกต่างกัน

สถานที่และเวลาในการเสพยา สรุปได้ 4 แหล่งที่พบคือ บ้าน โรงเรียน แหล่งที่ซื้อขายยาบ้า และสถานที่ทำงาน ทั้งนี้โดยอาศัยที่ที่มีความมิดชิดพยายามไม่ให้คนอื่นเห็นขณะเสพยา เวลาในการเสพยา พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่มีการกำหนดเวลาตายตัวในการเสพยา ขึ้นกับแต่ละบุคคล โดยรวมแล้วมักจะเสพยาเมื่อรู้สึกว่ายาบ้าเริ่มหมดฤทธิ์ จะมีอาการเพลีย ง่วงนอน ไม่มีเรี่ยวแรง

14. **การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังการเสพยาติดยาบ้า** จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เกิดขึ้นมากน้อยแตกต่างกันหลังจากมีการเสพยาบ้าทั้งนี้ขึ้นกับระยะเวลาของการเสพยาผ่านมาและปริมาณการเสพยา โดยเริ่มจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านสุขภาพร่างกายจากฤทธิ์ของยาบ้า ที่ทำให้การพักผ่อนและการรับประทานอาหารน้อยลง ทำให้มีผลเสียต่อสุขภาพ ทำให้ผอม ทрудโทรม น้ำหนักลด เริ่มมีโรคและการเจ็บป่วยมากขึ้น กลุ่มตัวอย่างบางรายต้องให้ความสำคัญในการแต่งกายและดูแลเอาใจใส่ตนเองมากขึ้นโดยการทานยาบำรุง การใช้ครีมและโลชั่นบำรุงผิว

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสังคม โดยที่กลุ่มตัวอย่างจะพยายามทำตัวออกห่างจากผู้คน โดยเริ่มจากพยายามห่างเหินกับสมาชิกในครอบครัว ไม่ชอบอยู่บ้าน การคบหาสมาคมกับบุคคลอื่นๆ น้อยลง และจะหันเหความสนใจและการรวมกลุ่มกับเฉพาะผู้เสพยาบ้าด้วยกัน ทำให้ไม่สนใจการเรียน การทำงาน

การเปลี่ยนแปลงนิสัย อารมณ์ และความประพฤติ พบว่า กลุ่มตัวอย่างจะมีความก้าวร้าวมากขึ้น ชี้อิโมโห หงุดหงิดง่าย ใช้เงินมากขึ้นและหลายรายเริ่มมีการกระทำผิด โดยไม่เกรงกลัว เช่น การลักขโมย บางรายเริ่มมีการชักชวนคนอื่นเสพยาและเข้าสู่การเป็นผู้ขายยาบ้า

การเปลี่ยนแปลงทางจิตประสาท เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากฤทธิ์ของยาบ้า โดยพบในรายที่ใช้มานานและปริมาณสูง อาการที่พบได้แก่ การมีอาการหลอนทางตาและหู ทำให้ผู้เสพยาบ้ามีพฤติกรรมของการหวาดระแวง คิดว่ามีคนตามทำร้าย มีคนคอยจ้องมอง ทำให้ไม่ชอบอยู่ในที่มีคนมาก ที่มีแสงสว่างจ้า หรือที่มีเสียงดัง

การอภิปรายผล

สภาพชีวิตผู้เสพยาบ้า

จากการศึกษาเรื่องสภาพชีวิตของผู้เสพยาบ้า ตั้งแต่ช่วงก่อนการตัดสินใจเสพยาบ้าจนถึงช่วงที่ทำการศึกษาวิจัยที่กลายเป็นทั้งผู้ต้องโทษในทัณฑสถานและผู้เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เลือกศึกษานั้น สภาพชีวิตของผู้เสพยาบ้าสรุปได้ว่ามีความแตกต่างกันในแต่ละประเด็น โดยในภาพรวมสภาพชีวิตของผู้เสพยาบ้าเป็นสภาพชีวิตที่ขาดความสมบูรณ์ในหลายประเด็นทำให้มีผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตและการตัดสินใจเลือกกระทำการใดๆ ที่อาจจะผิดพลาดได้โดยจะเห็นว่าสภาพชีวิตในส่วนของสภาพชีวิตครอบครัวเป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีชีวิตที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาบ้ามากที่สุด ทั้งในเรื่องของสถานภาพของบิดามารดา ความสัมพันธ์ในครอบครัว การสื่อสารในครอบครัว อันเป็นสภาพพื้นฐานที่เสริมสร้างรากฐานของชีวิตและจิตใจของกลุ่มตัวอย่าง เป็นการหล่อหลอมซึ่งความคิด ทักษะชีวิต และการเรียนรู้ในการออกสู่สังคม จากการศึกษาที่กลุ่มตัวอย่างหลายรายขาดความสมบูรณ์ในสภาพชีวิตครอบครัวจึงเป็นสิ่งที่โน้มนำไปสู่การเลือกกระทำในสิ่งผิดอย่างเช่น การเลือกเสพยาบ้าได้เช่นเดียวกัน

นอกจากนี้องค์ประกอบพื้นฐานของการดำรงชีพ ซึ่งได้แก่ปัจจัย 4 อันเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานของการใช้ชีวิต ในการศึกษาส่วนนี้พบว่าปัจจัยเรื่องที่อยู่อาศัยเป็นสิ่งที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงจากยาบ้าได้ และยังมีเรื่องปัจจัยการรับประทานอาหาร ซึ่งหลายคนมักไม่เห็นความสำคัญ การที่สมาชิกในครอบครัวต่างคนต่างมีแบบแผนที่แตกต่างกันอันเป็นเหมือนการเปิดโอกาสให้ต่างคนต่างไป ไม่มีกิจกรรมพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันในครอบครัวจึงส่งผลต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว ขาดสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ ทำให้การเลือกตัดสินใจกระทำในสิ่งที่ผิดได้ง่ายขึ้น

องค์ประกอบเรื่องกิจวัตรประจำวันเป็นส่วนหนึ่งของสภาพชีวิตที่มีส่วนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาบ้าได้อย่างง่าย ไม่ว่าจะใช้ชีวิตประจำวันโดยรวมอย่างไรยาบ้าก็สามารถแทรกซึมเข้าไปอย่างไม่ทันรู้ตัวในสภาพของสังคมและเศรษฐกิจยุคปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จากแม้แต่นักเรียนในโรงเรียน ผู้ทำงานสถานบริการต่างๆ ผู้ขับรถบรรทุก ผู้ใช้แรงงาน รับจ้างหรือกลุ่มคนที่ทำงานเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานโรงงาน ไม่ว่าจะเป็กลุ่มใดอาชีพใด ก็สามารถเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาบ้าได้ และจากลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง น่าจะเป็นส่วนสนับสนุนได้อีกว่า ยาบ้าเป็นปัญหาที่คุกคามไปทุกกลุ่มคนทุกชนชั้น ซึ่งเห็นได้จากข้อมูลด้านอายุ เพศ การศึกษา อาชีพ รายได้และพื้นฐานฐานะของครอบครัว

ยาบ้าแพร่ระบาดเข้าสู่ชีวิตของคนในสังคมอย่างแพร่หลายจนกลายเป็นสิ่งที่เข้ามาพัวพันกับสภาพชีวิตของคนอย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก การตัดสินใจเสพยาบ้าจึงมีเหตุผลที่แตกต่างหลากหลายด้วยปัจจัยต่างๆที่เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย หลายคนเมื่อกลายมาเป็นผู้เสพยาบ้า ทำให้สภาพชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นไม่ได้เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจของผู้เสพยาบ้า ตรงข้ามหลายคนที่ศึกษาพบว่ารู้สึกเสียใจและผิดหวังที่ยาบ้าได้ทำลายสภาพชีวิตของตน นำความเดือดร้อนความเสียใจ ความผิดหวังมาสู่ตนและคนรอบข้าง เสียอนาคตทางการเรียนหน้าที่การงาน ยาบ้าทำลายเป้าหมายในชีวิตและความพยายามที่จะพัฒนาตนเองไปถึงเป้าหมายนั้นๆแต่ทุกคนที่เป็นผู้เสพยาบ้าไม่สามารถที่จะหยุด ลด และเลิกจากการเสพยาบ้าได้ง่ายอย่างที่เข้าใจมาก่อนที่จะตัดสินใจเสพยาบ้า อันทำให้หลายคนต้องใช้คุุหรือสภาพการเป็นผู้ต้องโทษเป็นสิ่งที่จุดหรือหยุดยั้งพฤติกรรมของตนเอง

กล่าวโดยสรุปรวมแล้ว สภาพชีวิตของผู้เสพยาบ้าในช่วงก่อนการตัดสินใจเสพยาบ้ามีความแตกต่างกันไปตามสภาพของแต่ละบุคคลซึ่งเป็นสภาพชีวิตที่มีคุณภาพชีวิตที่มีทั้งดีและขาดความสมบูรณ์ของคุณภาพชีวิต แต่เมื่อกลายมาเป็นผู้เสพยาบ้าแล้วพบว่า สภาพชีวิตของผู้เสพยา

ยาบ้าซึ่งหลังตัดสินใจเสพยาบ้าแล้วทำให้สูญเสียสภาพชีวิตที่ดีไป กลายเป็นสภาพชีวิตที่มีแต่ความเดือดร้อน เป็นสภาพชีวิตที่ขาดคุณภาพชีวิต ดังเช่นแนวคิดของฟลาแกน (Flanagan, 1978:138-147) ได้ดัดแปลงการประเมินคุณภาพชีวิตเพื่อใช้ศึกษาลักษณะสภาพชีวิตของคน ซึ่งสามารถอธิบายเรื่องสภาพชีวิตของผู้เสพยาบ้าได้โดยการศึกษาองค์ประกอบของชีวิต ได้แก่ องค์ประกอบการดำรงชีวิต สภาพชีวิตครอบครัว สัมพันธภาพกับบุคคลต่างๆในสังคม การพัฒนาตนเองและความรู้สึกอึดอัดใจกับชีวิต รวมทั้งการพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งปัจจัยต่างๆเหล่านี้เมื่อเปรียบเทียบกับสภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างที่ได้ศึกษา เห็นได้ชัดเจนว่าสอดคล้องกับแนวความคิดของฟลาแกน และชี้ชัดว่าคุณภาพชีวิตของผู้เสพยาบ้าหลังจากตัดสินใจเสพยาบ้าแล้วทำให้สูญเสียคุณภาพชีวิตที่ดีไป

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมการเสพยาบ้า

พฤติกรรมการเสพยาบ้า จากการศึกษาพบว่า มีปัจจัยต่างๆมากมายเข้ามาเกี่ยวข้อง หรือที่เรียกว่า Multiple Factors ทุกปัจจัยมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างซับซ้อน ดังนั้นแนวคิดที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์นี้เป็นกรอบใหญ่ในการสรุปเพื่อความเข้าใจปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาบ้าคือ แนวคิดการวิเคราะห์เรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมแบบ Precede Framework ของกรีนและคณะ (Green Et. al) ซึ่งได้แบ่งปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมต่างๆ รวมทั้งพฤติกรรมการเสพยาบ้าเป็น 3 ปัจจัยคือ ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้ออำนวย และปัจจัยเสริมแรง

ปัจจัยนำ ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนมีพฤติกรรมเป็นเหตุผลหรือเป็นสิ่งที่จูงใจให้เกิดการกระทำ จากผลการศึกษา พบว่า สภาพปัญหาครอบครัว ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาบ้า และความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับยาบ้าคือปัจจัยนำของผู้เสพยาบ้าที่ใช้เป็นเหตุผลหรือสิ่งโน้มนำไปสู่พฤติกรรมการเสพยาบ้า อันสามารถอธิบายได้ดังนี้

1. **สภาพปัญหาครอบครัว** เป็นปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาบ้า ครอบครัวคือสถาบันพื้นฐานของสังคมในการพัฒนาบุคคล เป็นที่ฝึกฝน อบรม ชัดเกล้าบุตรหลาน ดังนั้นผลการศึกษาวิจัยที่แสดงให้เห็นว่า ครอบครัวคือปัจจัยหนึ่งที่เป็นตัวการในการโน้มนำบุคคลให้เสพยาบ้าได้ ปัญหาครอบครัวอันเริ่มตั้งแต่สถานภาพของพ่อแม่ ความสัมพันธ์ในบ้าน การสื่อสารใน

ครอบครัว บุคคลที่อาศัยอยู่ร่วม พื้นฐานฐานะของครอบครัว และจำนวนพี่น้องลำดับการเกิด ทั้ง 6 ประเด็นเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความรู้สึกนึกคิดเกิดขึ้นกับกลุ่มตัวอย่างอันได้แก่ความรู้สึกเครียดและกดดัน และคิดว่าไม่มีใครเข้าใจและขาดที่ปรึกษา ความรู้สึกน้อยใจ เงา และโดดเดี่ยว สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นปรากฏการณ์ของปัญหาครอบครัวซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ เกี่ยวกับครอบครัว อันสามารถอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่องความเกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมการเสพยาบ้าดังนี้ แนวคิดและทฤษฎีอาชญาวิทยา ว่าด้วยเรื่องสถาบันที่ทำให้เกิดอาชญากรรมหรือการกระทำผิด ซึ่งอธิบายไว้ว่า บุคคลสำคัญในครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อชีวิตเด็กเป็นอย่างมากก็คือพ่อแม่ และตามแนวคิดทางอาชญาวิทยาได้จัดประเภทของครอบครัวที่มีส่วนทำให้เกิดการกระทำผิด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครอบครัวที่ขาดพ่อหรือแม่ หรือขาดทั้งพ่อและแม่ ครอบครัวที่พ่อแม่ไม่ควบคุมลูก ปล่อยปละละเลยลูก ครอบครัวที่ไม่ค่อยลงรอยกัน และครอบครัวที่เศรษฐกิจไม่ดี พ่อแม่ต้องทำงานไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนเลี้ยงดู นอกจากนี้ฟรอยด์(Freud) นักจิตวิเคราะห์ก็กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่มีส่วนทำให้เกิดอาชญากรรมหรือการกระทำผิดคือ คุณภาพของการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างพ่อแม่กับเด็กในวัยเยาว์ และได้สรุปปัจจัยที่ทำให้เด็กมีพัฒนาการไปในทางที่ไม่ดีคือ การแยกทางกันของพ่อแม่ การเข้มงวดกวดขันจนเกินไป การขาดความรัก และการที่พ่อแม่ยอมให้เด็กกระทำผิดได้โดยไม่ตั้งใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น และนักวิชาการของไทยอย่างเช่น อภรณ์ อินทรสุขุม (2537) ได้ศึกษาปัจจัยทางครอบครัวที่มีผลต่อการกระทำผิดซึ่งสอดคล้องตรงกัน อันได้แก่ ความแตกแยกของครอบครัว ความไม่สงบสุขของครอบครัว การปล่อยปละละเลย ทอดทิ้ง ไม่เอาใจใส่ของบิดามารดา ลำดับของเด็กในครอบครัว และความไร้ผลของการสื่อสารในครอบครัว นอกจากนี้ผลการศึกษาวิจัยหลายชิ้นที่ผ่านมาเป็นข้อมูลสนับสนุนที่ตรงกันว่าครอบครัวคือปัจจัยสำคัญของการตัดสินใจเสพยาบ้า เช่น นพพร พานิชสุข (2533) พบว่า ครอบครัวมีอิทธิพลมากที่สุดในการใช้ยาบ้า เพราะสภาพครอบครัวและปัญหาภายในบ้าน การไม่เข้าใจกันของพ่อแม่กับบุตร ทำให้เด็กรู้สึกว่าเหว่ เงาใจ อยากหนีออกจากบ้าน เด็กจะขาดที่ยึดเหนี่ยวจิตใจและคบเพื่อนไม่ดี อรอนงค์ หงษ์ชุมแพ (2538) ศึกษาพบว่า กลุ่มเยาวชนที่ตัดสินใจที่จะมีพฤติกรรมกรรมการเสพยาบ้ามาจากพื้นฐานความรู้ การคบเพื่อนและสัมพันธภาพในครอบครัว อรพิชญ์ นาควัชรและคณะ (2530) ศึกษาพบว่า อิทธิพลและบทบาทของครอบครัวมีผลต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและการใช้ยาเสพติดของเยาวชน โดยพบว่าวิธีการเลี้ยงดูมีผลต่อการเกิดปัญหา โดยเฉพาะการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันเกินไปและการปล่อยปละละเลย ซึ่งสอดคล้องกับ อัจฉรา ทองตัน (2536) ที่พบว่า ครอบครัวมีผลต่อการกระทำผิดของเยาวชน อันได้แก่ สถานภาพของพ่อแม่ ปัญหาครอบครัว

ครัวและการอบรมเลี้ยงดู ดังนั้นจึงน่าจะสรุปได้ตรงกันว่าสถาบันครอบครัวคือสถาบันสำคัญที่เป็นจุดเริ่มต้นของการการเกิดพฤติกรรมกรรมการเสพติดยาบ้าได้

2. ความรู้ความเข้าใจและความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับยาบ้า เป็นหนึ่งในปัจจัยนำผลการศึกษาพบว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการเสพติดยาบ้า โดยที่บุคคลมีความรู้ในเรื่องยาบ่าน้อยและมีความเข้าใจที่ผิดเกี่ยวกับยาบ้า มีความทัศนคติและความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับยาบ้า ย่อมเป็นส่วนหนึ่งที่น่าไปสู่การตัดสินใจที่ผิดพลาดในการตัดสินใจเสพติดยาบ้าได้ โดยในส่วนนี้แนวคิดและทฤษฎีแรงจูงใจน่าจะอธิบายปัจจัยในส่วนนี้ได้ โดยพวงเพชร วัชรอยู่ (2524) อธิบายว่าพฤติกรรมต่างๆ ของคนเกิดจากแรงจูงใจ เพื่อให้ตนเองไปถึงยังความปรารถนาหรือเป้าประสงค์ที่ต้องการ เมื่อเปรียบเทียบกับพฤติกรรมกรรมการเสพติดยาบ้าจึงอธิบายแรงจูงใจได้ว่า ความรู้สึกนึกคิดและความเข้าใจผิดเกี่ยวกับยาบ้า เป็นเสมือนแรงจูงใจที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดพฤติกรรมกรรมการเสพติดยาบ้า โดยมีขั้นตอนของการเกิดแรงจูงใจที่สามารถอธิบายได้เป็นลำดับขั้นตอนของทฤษฎีแรงจูงใจ คือ ขั้นตอนความต้องการ เป็นภาวะที่บุคคลเกิดความต้องการต่างๆ ที่มีผลต่อทั้งร่างกายและจิตใจ เช่น ในเรื่องของกรรมการเสพติดยาบ้าจากผลการศึกษา กลุ่มตัวอย่างเกิดความรู้สึกต้องการการทำงานได้มากขึ้น ต้องการหนีจากความเครียดและความกดดันจากปัญหาภายในบ้าน ต้องการลดอาการอ่อนเพลียจากการทำงาน ต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน จากความต้องการดังกล่าว ซึ่งเกิดจากความรู้สึกนึกคิดที่ผิดก็จะทำให้บุคคลเกิดแรงขับซึ่งจะพยายามทุกวิถีทางเพื่อให้บรรลุความต้องการนั้นๆ จนเป็นเหตุให้ต้องตัดสินใจเสพติดยาบ้า อันเป็นขั้นตอนที่เกิดพฤติกรรมและทำให้แรงขับลดลงภายหลังจากมีพฤติกรรมอันเป็นขั้นสุดท้าย ซึ่งแรงจูงใจที่พบจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นความรู้ความเข้าใจและความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับยาบ้าที่ผิด อันได้แก่ การไม่เชื่อว่ายาบ้าทำให้เกิดอาการหลอนได้ การที่บุคคลคิดว่ายาบ้าไม่ทำให้ติดได้ง่ายและสามารถเลิกได้ง่าย นอกจากนี้ยังคิดว่ายาบ้ามีประโยชน์กับตนเอง เช่น สามารถอยู่ได้นานโดยไม่นอนและอ่อนเพลีย ทำให้รู้สึกสบาย ยาบ้าหาได้ง่าย ราคาถูก ไม่ต้องดิ้นรนหาเงินโดยทางที่ผิด ช่วยลดอาการเสียนยาและดีกว่ายาเสพติดอื่นๆ แถมยังมีอันตรายที่น้อยกว่าคือไม่เจ็บตัวและไม่เสี่ยงต่อการติดเอดส์ ซึ่งความรู้สึกนึกคิดเหล่านี้ จึงเป็นเสมือนแรงจูงใจของบุคคล ในการโน้มน้าวให้เกิดพฤติกรรมกรรมการเสพติดยาบ้าได้ ซึ่งยังสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ ฉัตรอุมา เจริญจัน (2531) ซึ่งทำการศึกษากการแพร่ระบาดของยากระตุ้นประสาท ซึ่งพบว่า สาเหตุสำคัญของการใช้ยาบ้าของคนงาน เนื่องมาจาก การคิดว่าทำให้ไม่่วงนอนและทำงานได้มากขึ้นและยังหาซื้อได้ง่ายราคาถูก และนารี ผลาลิขิต (2536) ศึกษาวิจัยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเสพติดยาบ้าของผู้ขับรถบรรทุก พบว่าแรง

จิตใจในการเสพยาบ้า ได้แก่ ทำให้ลดอาการอ่อนเพลีย ลดอาการง่วงนอนและขับถ่ายได้นาน ทำให้เพิ่มรายได้มากขึ้นด้วย

ปัจจัยเอื้ออำนวย เป็นปัจจัยที่สนับสนุนพฤติกรรมการเสพยาบ้าให้มีความเป็นไปได้หรือเกิดขึ้นได้ง่ายขึ้น จากผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยเอื้ออำนวยที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาบ้า ได้แก่ สภาพการณ์ของการอยู่ใกล้กับแหล่งยาบ้า การเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาบ้า และความรู้สึกเกี่ยวกับการปราบปรามยาบ้า จากทั้ง 3 ประเด็น นี้ เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดทักษะเกิดการเรียนรู้ และเข้าถึงแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นต่อการเสพยาบ้า การอยู่ใกล้กับยาบ้าที่มียาบ้าอยู่ใกล้ตัว ตั้งแต่ภายในบ้าน ระเบียงบ้าน หรือแม้แต่ในโรงเรียน ในที่ทำงาน ทุกที่ที่ง่ายต่อการซื้อขาย การหาง่ายเพียงแค่อุบัติการณ์ก็ได้อันที่ สิ่งนี้ทำให้บุคคลง่ายต่อการเสพยาบ้าได้มากขึ้น และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การที่ต้องเข้าไปคลุกคลีกับขบวนการ ทั้งคนเสพยา คนขาย หรือผู้ผลิต ก็ยังทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้มีทักษะมากขึ้น การมีปฏิสัมพันธ์กัน การได้รับการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การแสดงออกซึ่งการกระทำอันเป็นการถ่ายทอดทักษะ วิธีการต่างๆ การใช้รูปแบบของการสื่อสารทั้งการสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารเป็นกลุ่ม อันเป็นการคบหาสมาคมของบุคคลแล้วแต่มีผลต่อการสะสมซึ่งพฤติกรรมการเสพยาบ้า ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่ขาดความเชื่อถือต่อขบวนการทางกฎหมายและการดำเนินการปราบปราม ในสิ่งที่บุคคลกำลังกระทำอยู่ ย่อมเป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยให้บุคคลเกิดความรู้สึกว่าการกระทำนั้น สามารถกระทำได้โดยไม่เกรงกลัวความผิด ยิ่งความรู้สึกที่มีหากเกิดขึ้นจากความหมดศรัทธาต่อเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมาย อันมาจากความประพฤติที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะการเข้ามาพัวพันกับยาบ้าของเจ้าหน้าที่ ย่อมทำให้ปัญหายาบ้า ผังรากลึกลงไปจนยากที่จะสาวถึงปมปัญหา และแก้ไขให้หมดไปได้ด้วยวิธีการปกติธรรมดา ความเชื่อที่คิดว่ากฎหมายไม่สามารถลงโทษใครได้ หากผู้รักษากฎหมายเป็นผู้กระทำเสียเองย่อมเกิดขึ้นได้และเป็นปัจจัยเอื้ออำนวยตัวสำคัญของบุคคลในการที่จะมีพฤติกรรมเสพยาบ้าได้อย่างตั้งใจ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการก้าวเข้าสู่หนทางที่ลึกลงไปคือการเปลี่ยนเป็นผู้จำหน่ายยาบ้า และเข้าไปพัวพันกับขบวนการผลิต ความยากที่จะถอนตัวของบุคคลและความเป็นไปได้ในการปราบปรามปัญหายาบ้า ให้หมดไปจากสังคมย่อมยากขึ้นเป็นทวีคูณ เพราะต้องต่อสู้ทั้งกับผู้กระทำผิดและกับเจ้าหน้าที่ของบ้านเมืองซึ่งเป็นผู้ดูแลความสงบและรักษากฎหมายบ้านเมืองเสียเองอีกด้วย

การอธิบายปรากฏการณ์ในส่วนที่เป็นปัจจัยเอื้ออำนวยที่พบจากการศึกษา สามารถอธิบายได้โดยแนวคิดและทฤษฎีทางด้านสังคมวิทยา อันได้แก่ ทฤษฎีการสมาคมที่แตกต่าง อันเป็นแนวคิดของ เอ็ดวิน เอช ซัลเทอร์แลนด์ (Edwin H. Sutherland) โดยการพยายามอธิบายพฤติกรรมการกระทำผิดว่าเป็นเรื่องของ การเรียนรู้ทางสังคม (Social learning) หรือสภาพแวดล้อมทางสังคม มีผลกระทบต่อบุคคลในการเกิดพฤติกรรมการกระทำผิด หรือการเสพยาบ้าได้ ทฤษฎีการสมาคมที่แตกต่างกัน ของเอ็ดวิน เอช ซัลเทอร์แลนด์ อธิบายว่าการกระทำผิดรวมทั้งการเสพยาบ้า เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ จากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีพฤติกรรมการกระทำผิดนั้น ทั้งนี้โดยขึ้นกับระยะเวลา และความบ่อยครั้งของการติดต่อสัมพันธ์หรือการมีปฏิสัมพันธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายในกลุ่มที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมจะเป็นสิ่งสำคัญในการถ่ายทอดวิธีทางของการประกอบพฤติกรรมการกระทำผิด ซึ่งจากการศึกษาจะพบว่ามี การถ่ายจากเพื่อนถึงเพื่อน ทั้งเพื่อนนักเรียน เพื่อนร่วมงาน และเพื่อนคนรู้จักคุ้นเคย ในเรื่องของความรู้สึกต่อกฎหมายและ ขบวนการปราบปรามก็สามารถใช้ทฤษฎีนี้ อธิบายได้ โดยบุคคลที่จะกระทำผิดกฎหมาย ถ้าบุคคลรอบข้างโดยส่วนใหญ่ดูหมิ่นหรือมีความรู้สึกที่ไม่พึงพอใจต่อกฎหมายทำให้มีการพัฒนาความคิดในทางที่เห็นพ้องต่อการกระทำผิด เช่นการเสพยา การจำหน่ายยาบ้าได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องแรงจูงใจ โดยถูกเรียนรู้จากคนรอบข้างให้มีความคิดต่อสิ่งที่ผิดว่าเป็นสิ่งที่น่าพึงปรารถนาซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ และนอกจากนี้ผลการศึกษาวิจัยที่สอดคล้องกันที่ผ่านมา เช่น จัตรูมา เวิร์จัน (2531) พบว่า ปัจจัยสำคัญในการใช้ยากระตุ้นประสาทได้แก่การใช้ยาบ้าของเพื่อนร่วมงานส่วนใหญ่ที่แพร่หลายจึงกลายเป็นค่านิยม ประกอบกับการซื้อขายได้ง่ายและราคาถูก สารณี ศิลาและคณะ (2534) พบว่า สาเหตุของการได้รับยาบ้าคือการได้รับการแนะนำให้ใช้โดยตรงจากนายจ้าง เพื่อกระตุ้นการทำงานให้มากขึ้น จรัส สุวรรณเวลาและคณะ (2533) ศึกษาปัญหายาเสพติด ซึ่ง พบว่า สิ่งสำคัญในการได้รับยาเสพติดครั้งแรกคือ การได้รับคำแนะนำให้รู้จักจากเพื่อน คณะอนุกรรมการทำงานฝ่ายวิจัยป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ (2534) ศึกษาสภาพปัญหาการใช้ยาเสพติดของนักเรียน ซึ่งพบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการใช้ยาเสพติดคือการมีเพื่อนสนิทที่ใช้สารเสพติด การรู้จักและการคบหาสมาคมกับคนติดยาเสพติด

ปัจจัยเสริมแรง เป็นปัจจัยที่แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมที่กระทำนั้นได้รับการสนับสนุนหรือได้รับการขัดขวาง ซึ่งการเสริมแรงหรือปัจจัยเสริมแรงนี้สามารถมีได้ 2 ทิศทาง คือ แรงเสริมด้านบวกคือการเสริมแรงที่ทำให้พฤติกรรมนั้นดำเนินต่อไป โดยได้รับการยอมรับหรือเห็นด้วยและ

แรงเสริมด้านลบคือ การเสริมแรงที่เป็นการดักเตือน ซึ่งให้เห็นโทษ หรือเป็นการขัดขวางพฤติกรรมนั้นให้ลด หยุตหรือเลิกพฤติกรรมนั้นๆ จากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ พบว่า แรงเสริมด้านบวกและลบสามารถเกิดขึ้นได้จากทั้งสื่อบุคคล สื่อมวลชน และสื่อเฉพาะกิจ ดังนั้นจึงพอสรุปได้ในลำดับแรกว่า สื่อมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมการเสพติดยาบ้า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัจจัยเสริมแรงจากสื่อบุคคล ซึ่งพบว่าสื่อบุคคลประเภทเพื่อน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเสริมแรงบวกให้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยเอื้ออำนวยที่กล่าวมาในเรื่องการแลกเปลี่ยนข้อมูล การได้รับคำชักจูง โน้มน้าว จากการมีการติดต่อสื่อสาร มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน อันเป็นการถ่ายทอดทักษะ และให้การสนับสนุน ทั้งด้วยคำพูด โดยการแสดงออก และโดยการให้ความช่วยเหลือในวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งถือเป็นแรงสนับสนุนที่เป็นแรงเสริมบวกที่สำคัญ อันทำให้บุคคลเห็นว่าพฤติกรรมดังกล่าวสามารถกระทำได้ และได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้กระทำต่อไป

นอกจากนี้แรงเสริมจากผลตอบแทนอันหมายถึงการมีรายได้เพิ่มมากขึ้นและการมีตัวยาบ้าเพื่อเสพ และการได้รับการยอมรับจากกลุ่มผู้เสพยาบ้าด้วยกัน ก็เป็นแรงสนับสนุนด้านบวกอีกแรงหนึ่งที่ทำให้พฤติกรรมการเสพยาบ้ายังคงดำเนินการต่อไป เพราะความพึงพอใจอันเกิดจากการได้รับการสนับสนุนด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ และการสนับสนุนด้านอารมณ์ ทำให้เกิดความพึงพอใจกับพฤติกรรมที่เคยทำ ซึ่งแรงเสริมด้านบวกจากกลุ่มเพื่อนที่กล่าวมา เป็นปรากฏการณ์หนึ่งที่สามารถอธิบายได้โดยทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคม ซึ่งมีแนวคิดว่าแรงสนับสนุนทางสังคมจะเป็นการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ให้กับผู้รับการสนับสนุน ในลักษณะการติดต่อสื่อสารสัมพันธ์ อาจอยู่ในรูปข่าวสาร ข้อมูล หรืออาจเป็นวัตถุ สิ่งของ หรือสิ่งที่เกิดผลทางจิตใจ ซึ่งทำให้ผู้รับเกิดความพึงพอใจและบรรลุจุดหมายที่กำลังต้องการในขณะนั้นโดยมีรูปแบบทั้งการสนับสนุนด้านอารมณ์ การประเมิน การให้ข้อมูลและเครื่องมือ นอกจากแรงเสริมของเพื่อนแล้ว สื่อบุคคลประเภทคนในครอบครัวและครูอาจารย์ยังสามารถทำให้เกิดแรงเสริมด้านบวกได้ ซึ่งพบว่า การได้รับการดุด่า เสียดสี ประชดประชัน อย่างรุนแรง การชู้บังคับโดยไม่มีเหตุผล การไม่มีความไว้วางใจและการแสดงออกซึ่งการไม่ยอมรับในตัวผู้เสพยาบ้า สิ่งเหล่านี้ก็อธิบายได้ว่า เป็นแรงเสริมบวกที่อยู่ในรูปของอารมณ์ที่ทำให้เกิดความรู้สึกที่ได้รับการช่วยเหลือ และไม่ได้รับการยอมรับในการกระทำการเสพยาบ้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มวัยรุ่นที่มีความดีอัน และอารมณ์ที่รุนแรงในการต่อต้านกับสิ่งที่พยายามทำให้เขารู้สึกกดดัน ในลักษณะที่ถูกบังคับและในที่สุด ก็เลือกที่จะแสดงพฤติกรรมที่ถูกห้ามหรือถูกดุด่า เพื่อเป็นการประชดประชันกับสิ่งที่ได้รับเช่นเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่างหลายคนที่ประชดพ่อแม่ด้วยการเสพยาบ้า ในทางตรงข้าม ปัจจัยเสริมแรงด้านลบซึ่งเป็นแรงเสริมอันจะทำให้เกิดความรู้สึกว่าการเสพยาบ้า เป็นสิ่งที่ผิดควรลด หยุตและเลิกเสพ

ย่านั้น ก็พบได้กับสื่อบุคคลประเภทเพื่อน บุคคลในครอบครัว ครู อาจารย์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับขบวนการปราบปรามยาบ้า โดยแต่ละประเภทของสื่อบุคคลมีแรงเสริมที่แตกต่างกัน โดยที่บุคคลในครอบครัวซึ่งพบว่ามีอิทธิพลมากที่สุด ในการโน้มน้าวให้กลุ่มตัวอย่างรู้สึกผิดกับการกระทำของตนเองและเกิดความคิดในการเลิก หยุด และลด การมีพฤติกรรมการเสพยาบ้า ซึ่งแรงเสริมนั้นก็คือ การได้รับการกระตุ้นเตือน ด้วยคำพูดที่มีเหตุผล การให้กำลังใจ การยอมรับและการแสดงออกถึงความห่วงใยอย่างจริงใจและสม่ำเสมอ รวมทั้งการได้รับความเอาใจใส่และการร่วมทำกิจกรรมกันมากขึ้น ซึ่งก็สามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคมได้ เพราะแรงเสริมด้านลบก็เป็นเสมือนการสนับสนุนข่าวสาร การประเมินพฤติกรรมด้วยเหตุผล และการกระตุ้นให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกถึงความห่วงใยและการยอมรับซึ่งเป็นการสนับสนุนด้านอารมณ์อันมีผลต่อจิตใจ ในการคิดถึงพฤติกรรมกระทำของตน ส่งผลต่อการลด หยุด และเลิกเสพยาบ้าได้ ซึ่งนอกจากแนวคิดตามทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคมแล้ว แนวคิดและทฤษฎีอิทธิพลของสื่อที่มีผลต่อพฤติกรรมก็สามารถนำมาช่วยอธิบายปรากฏการณ์นี้ได้ โดยที่โรเจอร์ และชูเมคเกอร์ (Rogers and Shoemaker) ให้แนวคิดไว้ว่า การสื่อสารระหว่างบุคคล เป็นสิ่งที่ใช้ในการกระตุ้นให้เกิดการตัดสินใจยอมรับสารของบุคคลได้ โดยเฉพาะการมุ่งหวังที่จะให้ผู้รับเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรม ซึ่งเป็นการสื่อสารที่มีประโยชน์มากในการชักจูงใจหรือโน้มน้าวใจ เช่น เกี่ยวกับพฤติกรรมเสพยาบ้า บุคคลที่ได้รับการสนใจเอาใจใส่ พูดคุยกันมากขึ้นก็จะทำให้เกิดความรู้สึกอยากเลิกเสพยาบ้ามากขึ้น

สื่อมวลชน จากผลการศึกษาพบว่า สื่อมวลชนสามารถเสริมแรงได้ทั้ง 2 ทิศทางคือ ทั้งบวกและลบ แต่เป็นการเสริมแรงในระดับของการกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกและอารมณ์เท่านั้น กลุ่มตัวอย่างจะใช้แรงเสริมลบจากสื่อมวลชนร่วมกับแรงเสริมลบจากสื่อบุคคลจึงจะทำให้เกิดความรู้สึกในการตัดสินใจลด หยุด และเลิกเสพยาบ้าได้ ซึ่งในส่วนนี้สามารถอธิบายได้โดยแนวคิดและทฤษฎีอิทธิพลของสื่อต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลจากสื่อมวลชน โดยโจเซฟ ที แคลปเปอร์ (Joseph T. Klapper:1960) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยไว้ว่า อิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อบุคคลนั้นไม่ใช่อิทธิพลโดยตรง สื่อมวลชนเป็นเพียงผู้สนับสนุนทัศนคติ ทัศนียม ความเชื่อที่มีอยู่เดิม ทั้งนี้โดยมีอิทธิพลของสื่อบุคคลเช่นผู้นำความคิดมาสอดแทรกความรู้สึกนึกคิดเข้าไปจึงมีอิทธิพลต่อความคิด และการตัดสินใจของบุคคลได้ และสื่อมวลชนจะทำหน้าที่เปลี่ยนแปลงบุคคลได้ ก็ต่อเมื่อบุคคลมีความโน้มเอียงที่จะเปลี่ยนแปลงอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งหากสื่อมวลชนมีการนำเสนอสิ่งที่สอดคล้อง บุคคลก็จะเริ่มเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรมได้ แต่มีอิทธิพลที่ก่อผลในทันทีทันใด แต่จะเป็นอิทธิพลใน

ลักษณะของการสะสม และเออร์วิน พี เบททิงแฮม ยังได้ให้แนวคิดที่สอดคล้องกับผลการวิจัย และกับใจเชพว่า บทบาทของสื่อมวลชนในสังคม จะเป็นเพียงตัวเสริมความเชื่อและทัศนคติ สิ่งที่สื่อมวลชนเปลี่ยนแปลงได้มากที่สุดคือ อารมณ์ นอกจากนี้ ในส่วนของแนวคิดและทฤษฎี อาชญาวิทยาว่าด้วยเรื่องสถาบันที่ทำให้เกิดอาชญากรรมหรือการกระทำผิด หรือการมีพฤติกรรม เบี่ยงเบนได้อธิบายถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนว่า เป็นที่ถ่ายทอดความคิดเห็นโดยเฉพาะการถ่ายทอดอย่างซ้ำซาก เกี่ยวกับพฤติกรรมของการกระทำผิดหรือการเสพยาบ้า อันมีอิทธิพลในการถ่ายทอดความคิดที่ผิดให้แก่ผู้รับสาร ทำให้บุคคลที่มีทัศนคติที่ผิดมาก่อน เกิดภาพในใจที่ผิดๆ เคลิ้มไปกับสื่อมวลชนที่ได้สัมผัส เพราะสิ่งที่ปรากฏอยู่ในสื่อมวลชนเป็นสิ่งที่ตรงกับความต้องการ ทัศนคติ เดิมที่มีอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ และในการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาพบว่ามีหลายผลงานที่สามารถสนับสนุนผลการวิจัยในเรื่องอิทธิพลของสื่อมวลชนได้อย่างตรงกัน ได้แก่ ทองอินทร์ วงศ์โสธรและคณะ (2536) สำนวจความรู้อุณหภูมิและความเข้าใจและเจตคติต่อด้านยาเสพติดพบว่า สื่อมวลชนมีผลต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด โดยเฉพาะในกลุ่มวัยแรงงาน และกลุ่มวัยเรียน ขวัญใจ ผลิเจริญสุข(2540) ศึกษาความรู้ ทัศนคติ เกี่ยวกับยาบ้าของนักเรียนพบว่า สื่อมวลชนมีผลต่อการทำให้เกรงกลัวในอันตรายของยาบ้า และได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาบ้าทำให้เตือนใจให้หลีกเลี่ยงการลองเสพยาบ้า

สื่อเฉพาะกิจ จากผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างเข้าถึงและเปิดรับสื่อเฉพาะกิจน้อย ทำให้อิทธิพลของสื่อเฉพาะกิจน้อยและไม่ชัดเจน โดยจากการศึกษาสื่อเฉพาะกิจประเภทคำขวัญป้ายประกาศ กลุ่มตัวอย่างจะพบเห็นมากที่สุด และที่สำคัญคำขวัญเหล่านั้นไม่ได้มีส่วนในการกระตุ้นเตือนหรือทำให้เกิดความเกรงกลัวในการที่คิดลด หยุด และเลิกเสพยาบ้าแต่อย่างใด ตรงกันข้าม ผลที่เกิดขึ้นกับกลุ่มตัวอย่างกับเป็นการสร้างความสนุกสนานรื่นเริงจากคำขวัญ ซึ่งนำมาดัดแปลงเนื้อหาในการหยอกล้อกันอย่างสนุกสนาน จึงน่าจะวิเคราะห์ได้ว่า ป้ายคำขวัญดังกล่าวส่วนใหญ่ ติดอยู่ตามสถานีตำรวจหรือสถานที่ซึ่งเป็นส่วนราชการ โดยจากผลการศึกษาวิจัยนี้อ่านวยชี้ชัดว่ากลุ่มตัวอย่างขาดความเชื่อถือในระบบของการดำเนินการปราบปราม โดยเฉพาะความเชื่อถือศรัทธาต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ ดังนั้นการอธิบายปรากฏการณ์นี้จึงสามารถใช้ แนวคิดในเรื่องประสิทธิผลของการสื่อสารได้ ซึ่ง เดวิด เค เบอร์โล (David K. Berlo) กล่าวไว้ว่า ประสิทธิผลของการสื่อสารขึ้นกับองค์ประกอบของการสื่อสารซึ่งหนึ่งในนั้นคือเรื่องความแตกต่างของผู้ส่งและผู้รับสารซึ่งยิ่งถ้ามีมากประสิทธิภาพยิ่งน้อยลง และ แหล่งสาร ที่ต้องมีความสามารถ มีทักษะ และมีความน่าเชื่อถือศรัทธาจากผู้รับสาร จึงจะทำให้การสื่อสารมีประสิทธิผลมากขึ้น และนอกจากนี้การสื่อสารที่จะก่อให้เกิดผลต้องพิจารณาองค์ประกอบทั้ง 6 ประการ อันได้แก่

แหล่งสาร สาร ช่องทางการสื่อสาร ผู้รับสาร ผลของการสื่อสาร และปฏิกิริยาตอบสนอง ซึ่งเมื่อนำมาอธิบายร่วมกับผลการศึกษาคั้งนี้จึงน่าจะสรุปได้ว่า การใช้สื่อเฉพาะกิจยังคงมีความบกพร่องซึ่งอาจจะเกิดจาก องค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งในการสื่อสาร ซึ่งผู้วิจัยคิดเห็นว่าสิ่งแรกที่น่าจะเป็นข้อบกพร่องอันหนึ่งก็คือ การไม่ได้คำนึงถึงกลุ่มเป้าหมาย หรือผู้รับสารในการสื่อสาร โดยเฉพาะในการใช้สื่อต่างๆ จะเห็นว่าสื่อเฉพาะกิจที่กลุ่มตัวอย่าง เคยเห็น นอกจากคำขวัญยังมีโปสเตอร์ แผ่นพับ ซึ่งพบเห็นในโรงพยาบาล บางรายเจอในโรงเรียน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างไม่ได้ให้ความสนใจในเนื้อหาของสื่อดังกล่าวแต่อย่างใด อันแสดงให้เห็นว่าช่องทางการสื่อสาร และเนื้อหาสาระไม่ทำให้เกิดความน่าสนใจทำให้การสื่อสารขาดประสิทธิผลตามมา นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างรู้สึกสนใจในการนำเสนอทางโทรทัศน์ในการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดของโครงการล้านดวงใจต้านภัยยาเสพติด ซึ่งหลายรายให้ความเห็นว่าน่าสนใจ โดยสปรอตรณรงค์ชุดนี้ใช้การสร้างอารมณ์สะเทือนใจเป็นจุดดึงดูด โดยนำเสนอเรื่องของความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับพ่อแม่และคนใกล้ชิดเมื่อมีการเสพยา ซึ่งได้ผลกับกลุ่มตัวอย่างดีในเรื่องความสนใจ แต่เป็นที่น่าเสียดายที่สื่อรณรงค์ชุดดังกล่าวได้รับการพิจารณาห้ามออกอากาศทางโทรทัศน์ในช่วงแรกๆและมีการตัดเนื้อหาบางส่วนเพื่อลดความรุนแรงในการนำเสนอในเวลาต่อมาทั้งที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจและสื่อเฉพาะกิจรูปแบบนี้น่าจะได้ผลดี ดังนั้นการสื่อสารเพื่อการรณรงค์ป้องกันและต่อต้านยาบ้า จึงจำเป็นต้องพิจารณาในการใช้สื่อเฉพาะกิจโดยเฉพาะการจัดสรรงบประมาณในเรื่องการใช้สื่อ จึงควรใช้ให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด มากกว่าการใช้งบประมาณผลิตสื่อในจำนวนมากๆ แต่ขาดประโยชน์แต่อย่างใด จากการศึกษาชี้ให้เห็นชัดเจนในเรื่องการเปิดรับสื่อที่พบว่าสื่อโทรทัศน์เปิดรับมากที่สุด รองลงมาคือหนังสือพิมพ์และวิทยุ ซึ่งสอดคล้องกับการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชนเกี่ยวกับยาบ้าด้วย และที่สำคัญคือการให้ความสำคัญและพิจารณาใช้สื่อบุคคลมาร่วมในการรณรงค์ ซึ่งน่าจะได้ผลมากขึ้นตามหลักการและแนวคิดการสื่อสารที่ได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

กล่าวโดยสรุปในเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมกรรมการเสพยาบ้า มีความเกี่ยวข้องกับหลากหลายปัจจัย ซึ่งเป็นสิ่งที่ซับซ้อนเชื่อมโยงและมีผลต่อกันและกัน การเกิดพฤติกรรมกรรมการเสพยาบ้าจึงไม่ได้เกิดเพียงด้วยเพราะปัจจัยตัวใดตัวหนึ่ง แต่ย่อมเกิดจากการมีปัจจัยต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้องมากมายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่เมื่อจะนำเอาผลการศึกษาหรือการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องไปวางแผนเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหานั้น จึงต้องให้ความสำคัญและคำนึงถึงทุกปัจจัยที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในแต่ละสถานการณ์และในแต่ละรายบุคคล

อย่างรอบคอบ การใช้แนวคิดของ Precede Framework จึงจะเป็นประโยชน์หากไม่คำนึงถึง ปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งโดยเฉพาะ เพราะปัจจัยทั้ง 3 ส่วนจะมีผลกระทบต่อกันและกัน โดยที่ปัจจัยนำ เป็นเสมือนแรงจูงใจให้กระทำการเสพยาบ้า ส่วนปัจจัยเอื้ออำนวยเป็นการเรียนรู้วิธีการและการมี ทักษะหรือหาแหล่งยาบ้าที่สามารถทำให้เสพยาบ้าได้ ส่วนปัจจัยเสริมแรงคือปฏิกิริยาจากสิ่งรอบ ตัวเมื่อเสพยาบ้าซึ่งมีทั้งการเสริมแรงที่ทำให้อยากเสพยาบ้ามากขึ้นและอาจจะทำให้อยากหยุด ลด และเลิกเสพยาบ้าได้ ทั้ง 3 ปัจจัยวนเวียนไปมาอย่างสลับซับซ้อนไปมา เช่น การที่บุคคลจะมีความรู้สึกรู้จักคิดต่อยาบ้าอย่างไรก็ย่อมอาศัยการเรียนรู้การคบหาสมาคมกับบุคคลอื่น ๆ ต้องได้รับ แรงสนับสนุนจากบุคคลหรือได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆด้วย ซึ่งจะเห็นว่าเพียงตัวอย่างเท่านั้น ปัจจัยทั้ง 3 ปัจจัยก็เข้ามาเกี่ยวข้องอย่างแยกกันออกได้ยาก ดังนั้นการแก้ปัญหายาบ้าจำเป็นต้อง อาศัยทั้งความร่วมมือโดยความเกี่ยวข้องของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกๆ เรื่อง ทั้ง การสื่อสาร การศึกษา การสาธารณสุข การสังคมสงเคราะห์ กฎหมายและการปราบปรามการกระทำผิดทั้ง นี้เพื่อให้การดำเนินการแก้ไขปัญหายาบ้าเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

พฤติกรรมการเสพยาบ้า

จากผลการศึกษาในส่วนพฤติกรรมการเสพยาบ้า พบว่ามีข้อมูลที่น่าสนใจอยู่หลาย ประเด็น โดยเฉพาะในเรื่องของจุดเริ่มต้นของการมีพฤติกรรมซึ่งพบว่าอายุที่ใช้อย่างครั้งแรก เพียงแค่ 13 ปี โดยที่ส่วนใหญ่เริ่มใช้ครั้งแรกอายุต่ำกว่า 18 ปี ซึ่งถือได้ว่ายังอยู่ในช่วงของวัยเรียน เป็นอนาคตของประเทศชาติ ยังไม่บรรลุนิติภาวะและที่สำคัญเกือบทุกรายเคยผ่านการใช้ยาเสพติดอื่น ๆ มาด้วย เริ่มต้นที่ บุหรี่ ัญญา สารระเหย และเฮโรอีน ซึ่งน่าจะเป็นสิ่งที่ยืนยันได้ว่า ยาบ้า กำลังเป็นยาเสพติดตัวสำคัญที่ทุกคนหันมาใช้มากขึ้นกว่ายาเสพติดตัวอื่นๆ ซึ่งจะเห็นสอดคล้องกับผลการศึกษาของกรมฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ (2533) ที่พบว่า นักเรียนมัธยม ร้อยละ 5 เคยใช้ยาเสพติดชนิดใดชนิดหนึ่งมาก่อน สำนัก รอดประเสริฐ (2533) สำรวจเยาวชน ที่ติดยาเสพติดที่มารับการสงเคราะห์ให้เลิกยา พบว่า ส่วนใหญ่เริ่มใช้ยาครั้งแรกเมื่ออายุ 14 - 17 ปี เช่นเดียวกับกับผลการศึกษาของ โสภางค์ ขนิษฐานันท์และคณะ (2533) ศึกษาการระบาตการติดยาเสพติดในเด็กกรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่า เริ่มใช้สารเสพติดครั้งแรกเมื่ออายุ 11 -14 ปี ซึ่งน่าจะอธิบายได้ว่า ช่วงอายุดังกล่าว คือช่วงของวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยของการเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ดังนั้น เมื่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้นพร้อมๆกับปัญหาของครอบครัว หรือการมีปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมทั้งปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้ออำนวย และปัจจัย

เสริมแรงที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จึงน่าจะทำให้เด็กและเยาวชนวัยรุ่นติดยาบ้าได้ง่ายขึ้นด้วย จาก ผลการศึกษาการรู้จักและเริ่มต้นเสพยา พบว่า มีทั้งที่เกิดจากภายในบ้าน จากแถวบ้าน จาก โรงเรียน และจากที่ทำงานอันเป็นสิ่งบ่งบอกและสนับสนุนกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพชีวิตจริง สรุปได้ว่า ยาบ้าแพร่ระบาดไปทั่วสังคมในวงกว้างไม่เว้นแม้แต่ในวงการใดและผลการศึกษาแหล่งที่มาและการซื้อขายก็ทำให้สรุปได้อย่างมั่นใจว่ายาบ้าเป็นปัญหาสังคมที่รุนแรง และน่าเป็นห่วงอย่างมากต่อสังคม เพราะการซื้อขายที่ง่าย สะดวก ทั้งจากเพื่อน จากแถวบ้าน ในโรงเรียน ในที่ทำงาน สถานบันเทิงต่างๆมีแหล่งยาบ้าอยู่แทบจะทุกที่ ด้วยวิธีการซื้อขาย และกลยุทธ์การตลาดของยาบ้าที่ซับซ้อนและมีเงื่อนไขของการเป็นสิ่งปกปิดหลบซ่อนในสังคม ทำให้วงการยาบ้าแทรกซึมระบาดไปทั่วทุกวงการได้ง่ายขึ้น ซึ่งสามารถอธิบายปรากฏการณ์นี้ได้ จากปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้ง 3 ปัจจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

วิธีการเสพยาบ้า จากการศึกษาพบว่าทั้งวิธีการกิน ฉีด สูบและดูดควันระเหย โดยวิธีการที่นิยมและใช้มากที่สุดคือการดูดควันระเหย ความถี่และปริมาณการเสพยา ซึ่งผลการศึกษาทำให้ทราบว่าผู้เสพยาบ้าบางรายใช้ยาบ้าในปริมาณที่สูงถึง 40 - 50 เม็ดต่อวัน และทุกคนจะมีการเพิ่มปริมาณการใช้ยาขึ้นเรื่อยๆ เมื่อมีโอกาส คือ มีอุปกรณ์ สถานที่และเวลาที่เอื้ออำนวยในการเสพยา อันทำให้หลายรายจึงไม่สามารถเลิกเสพยาบ้าได้ ทั้งที่เคยเข้ารับการบำบัดรักษา และเคยต้องโทษจำคุกมาแล้วหลายครั้ง แต่ก็ต้องกลับเข้าสู่วงการยาบ้าอีก อันเป็นพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่พบ ซึ่งน่าจะสรุปได้ว่ายาบ้าเป็นปัญหาที่ยากแก่การแก้ไข ทั้งการบำบัดรักษาและการปราบปรามจับกุม จากสถิติของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ในเรื่องแนวโน้มของการแพร่ระบาดของยาบ้าจากปี 2533- 2538 พบว่า มีสถิติที่ตรงและสอดคล้องกับผลการวิจัยในเรื่องพฤติกรรมเสพยาบ้าคือ แนวโน้มของปัญหายาบ้าจากปี 2537 เป็นต้นมามีสถิติของผู้เข้ารับการบำบัดรักษาเพิ่มขึ้นถึง 3 เท่าตัว อันแสดงให้เห็นว่ายาบ้ามีการแพร่ระบาดมากขึ้นและผลการวิจัยครั้งนี้ก็พบว่าหลายรายเริ่มต้นใช้ยาบ้ามาแล้ว 3-4 ปี ในช่วงประมาณปี 2536-2537 ซึ่งเป็นผลที่สอดคล้องกัน นอกจากนี้สถิติ พบว่าวิธีการเสพยาที่มีทั้งการกินการฉีด สูบ และดม หลายรายใช้วิธีการหลายอย่างมากกว่า 1 วิธี สถิติข้อมูลการศึกษาและอาชีพของผู้เสพยาบ้า ตรงกับผลการวิจัยซึ่งพบว่ามีทั้งในทุกกลุ่มอายุ อาชีพ และการศึกษา สิ่งที่พบจากการวิจัยและสถิติทำให้อธิบายได้ว่า ต้องรีบเร่งในการดำเนินการแก้ไขปัญหานี้ เพราะไม่เช่นนั้น ต้องเกิดความสูญเสียทั้งเรื่องงบประมาณ ทรัพยากรบุคคลของชาติ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นกำลังที่สำคัญของชาติในอนาคตที่ต้องตกเป็นทาสของยาบ้า และจะอุดหนุนการพัฒนาในส่วนต่างๆของประเทศต่อไปได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผลการศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังจาก

เสพยาบ้าแล้ว ซึ่งสนับสนุนเป็นอย่างดีว่า ปัญหายาบ้าจึงเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความสูญเสียกับประเทศชาติในอนาคต อันได้แก่ การเปลี่ยนแปลงในเรื่องสุขภาพร่างกายและจิตประสาท ทำให้เกิดความเจ็บป่วยต่างๆ การก่อให้เกิดอุบัติเหตุต่างๆ ซึ่งต้องสูญเสียงบประมาณในด้านการบำบัดรักษาพยาบาล การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสังคม ลักษณะนิสัยและอารมณ์ ซึ่งพบว่าจะไปเกี่ยวข้องกับปัญหาอาชญากรรม การลักขโมย การปล้นจี้ชิงทรัพย์ และปัญหาแรงงานของไทยซึ่งเป็นการสูญเสียทรัพยากรมนุษย์ที่จำเป็น สูญเสียทรัพย์สิน ส่งผลต่อความสงบเรียบร้อยภายในสังคมและภาพลักษณ์อันดีงามของประเทศชาติต่อไป

นิเทศศาสตร์พัฒนาการกับปัญหายาบ้า

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ อันเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาทางด้านนิเทศศาสตร์พัฒนาการ เป็นการศึกษาปัญหายาบ้าโดยการพยายามอธิบายปรากฏการณ์ของปัญหาโดยทำการศึกษาจากผู้เกี่ยวข้องกับปัญหาโดยตรงนั่นคือผู้เสพยาบ้า ผลการศึกษาทำให้เห็นว่าปัญหายาบ้าเกี่ยวข้องโดยตรงกับนิเทศศาสตร์พัฒนาการหรือการสื่อสารเพื่อการพัฒนา จากการศึกษาเรื่องสภาพชีวิตของผู้เสพยาบ้าและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมการเสพยาบ้าดังกล่าว การศึกษาที่น่าสนใจแล้วนั้น พบว่าการสื่อสารได้เข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในทุกประเด็นที่ทำการศึกษา โดยเริ่มต้นจากสภาพชีวิตของบุคคลที่ไม่อาจปฏิเสธได้อยู่แล้วว่ามี การสื่อสารเข้ามาอยู่ในสภาพชีวิตประจำวันของทุกคนและเกี่ยวข้องกับปัญหายาบ้าอย่างเห็นได้ชัดตั้งแต่บุคคลอยู่ในครอบครัว ปัญหาเรื่องการสื่อสารในครอบครัวคือสิ่งแรกที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหายาบ้า อันเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องประสบทั้งในรูปแบบของการเลี้ยงดู การอบรม การสั่งสอนและการขัดเกลาจนรวมกันเป็นภาพรวมของความสัมพันธ์และการสื่อสารภายในครอบครัว การดำรงชีวิตในสังคมภายนอกทั้งการเรียน การทำงาน การคบค้าสมาคมต่างๆล้วนมีเป็นการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ซึ่งจะมีข้อมูลข่าวสารออกมาผ่านสื่อในรูปแบบต่างๆ ทั้งสื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อกลางแจ้ง โดยมีรูปแบบการสื่อสารทั้งแบบพูดคุยระหว่างบุคคล ไม่ว่าจะเป็นแบบเห็นหน้าค่าตา หรือการถ่ายทอดผ่านสื่อต่างๆ เป็นการสื่อสารมวลชน การสื่อสารเป็นกลุ่ม อันเป็นการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับบุคคลทุกคนดังนั้นปัญหายาบ้าจึงหนีไม่พ้นที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับการสื่อสารและทุกคนในสังคม

ความชัดเจนของการสื่อสารที่เข้ามาเกี่ยวข้องในปัญหายาบ้า จากผลการศึกษาจึงเริ่มต้นจากการสื่อสารในครอบครัวจนถึงการสื่อสารสังคม อันเป็นผลของการสื่อสารต่างๆที่มีส่วน

เกี่ยวข้องกับยาบ้าทั้งการสื่อสารระหว่างบุคคล การเปิดรับสื่อมวลชนและสื่อเฉพาะกิจ ซึ่งเข้าไปสอดแทรกอยู่ในระบบของชีวิตของบุคคลในการคบค้าสมาคม การเรียนการสอน การพูดคุยกัน อันเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดปัจจัยทั้ง 3 ปัจจัยคือปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้ออำนวย และปัจจัยเสริมแรง ที่เกี่ยวข้องและนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมการเสพยาบ้าในที่สุด

ดังนั้น การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหายาบ้าจึงจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านการสื่อสารเข้ามาช่วยด้วย แต่การสื่อสารเพียงอย่างเดียวไม่ได้เป็นการแก้ไขปัญหายาบ้าได้ แต่ต้องผสมผสานและร่วมมือกันในทุกฝ่ายที่อยู่ในสังคม เพราะปัญหาทุกปัญหาไม่ได้แก้ได้โดยการสื่อสารแต่เพียงอย่างเดียว การศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงพยายามอธิบายให้เห็นภาพรวมของปัญหายาบ้าในมิติต่างๆ โดยไม่ได้มุ่งศึกษาเพียงแค่ด้านการสื่อสารแต่เพียงด้านเดียว เพื่อให้เกิดความเข้าใจในภาพรวมและมองเห็นแนวทางในการร่วมกันแก้ไขปัญหายา โดยการระดมความร่วมมือจากส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องจากผลการศึกษา เพื่อความสำเร็จและเป้าหมายสูงสุดร่วมกันในการแก้ไขปัญหายา และมุ่งพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

ปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย

1. การเข้าถึงกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำการศึกษาโดยการสัมภาษณ์ผู้เสพยาบ้าที่เป็นผู้ต้องโทษในทัณฑสถานและผู้เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลธัญญารักษ์ ปัญหาที่เกิดขึ้นในลำดับแรกคือการดำเนินการเพื่อขออนุมัติในการเข้าทำการศึกษาวิจัย อันเป็นไปตามขั้นตอนของทางราชการซึ่งค่อนข้างจะใช้เวลานานมากกว่าที่เรื่องจะได้รับการอนุมัติ ทั้งที่ผู้วิจัยใช้วิธีการถือหนังสือขออนุมัติไปประสานงานขอความร่วมมือด้วยตนเองและเมื่อผ่านการอนุมัติให้สามารถดำเนินการเข้าไปศึกษาวิจัยได้ ผู้วิจัยก็ได้รับความร่วมมืออย่างดีจากเจ้าหน้าที่ทั้งจากทัณฑสถานทั้งสองแห่ง และโรงพยาบาลธัญญารักษ์

ลำดับต่อมาที่ผู้วิจัยถือว่าเป็นอุปสรรคและเป็นปัญหาในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ การปฏิบัติตามกฎระเบียบของทัณฑสถาน คือการห้ามใช้อุปกรณ์การสื่อสารรวมทั้งการบันทึกเทปการสัมภาษณ์ทำให้ผู้วิจัยต้องใช้วิธีการจดบันทึกซึ่งทำให้เกิดความล่าช้าในการเก็บข้อมูลในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจึงตัดสินใจบันทึกขออนุมัติการบันทึกเทปเป็นกรณีพิเศษในการศึกษาวิจัยและได้

รับอนุมัติ ทำให้มีความสะดวกรวดเร็วมากขึ้นแต่ปัญหาก็ยังคงเกิดขึ้นเมื่อกลุ่มตัวอย่างมักจะวิตกกังวลในการบันทึกเทป ทำให้ผู้วิจัยต้องอธิบายเหตุผลและอาศัยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับกลุ่มตัวอย่างจึงได้รับความร่วมมือให้ข้อมูลด้วยดี

ในการเก็บข้อมูลภายในทัศนสถานบำบัดพิเศษทั้งชายและหญิงซึ่งผู้วิจัยถือเป็นบุคคลภายนอก เมื่อต้องเข้าไปเก็บข้อมูลภายในทัศนสถาน โดยเฉพาะการพูดคุยสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ต้องขัง ตามระเบียบทางราชการต้องอยู่ในความควบคุมดูแลโดยเจ้าหน้าที่ของทัศนสถานอย่างเคร่งครัดซึ่งในระยะแรกผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างโดยมีเจ้าหน้าที่ทัศนสถานหรือผู้คุมอยู่ร่วมด้วยในระหว่างการสัมภาษณ์ ทำให้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ต้องโทษเกิดความประหม่ววิตกกังวลและรู้สึกเกร็งในระหว่างการสัมภาษณ์ทำให้การสัมภาษณ์พูดคุยไม่เป็นไปตามธรรมชาติเท่าที่ควร จึงได้ปรึกษากับเจ้าหน้าที่ทัศนสถานในการขออนุญาตสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างโดยลำพังทำให้เสียเวลาในช่วงแรกๆพอสมควร ซึ่งการศึกษาคั้งนี้ค่อนข้างใช้เวลานานในการพูดคุยเพื่อเจาะลึกประเด็นต่างๆซึ่งบางประเด็นเป็นเรื่องส่วนตัวและไวต่อความรู้สึก และตัวผู้วิจัยเองจำเป็นต้องฝึกฝนตนเองโดยต้องอาศัยความพยายามสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อผู้ต้องขังและการควบคุมสถานการณ์ที่ดี

การเข้าถึงกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยประสบปัญหากับการคิดหาวิธีการเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างว่าน่าจะใช้บทบาทใด ผู้วิจัยได้ทดลองใช้ 2 บทบาทในการเข้าถึงกลุ่มตัวอย่าง บทบาทแรกคือการเปิดเผยสถานภาพที่แท้จริงคือเป็นผู้วิจัย กับอีกบทบาทหนึ่งคือเป็นนักสังคมสงเคราะห์ ซึ่งผลปรากฏว่าบทบาทที่สองประสบผลสำเร็จดีกว่า การใช้บทบาทแรกคือการเป็นนักวิจัยจะไม่ได้รับการเชื่อถือเท่าที่ควร แต่หากใช้บทบาทนักสังคมสงเคราะห์กลุ่มตัวอย่างให้ความนับถือมากกว่า การพูดคุยเป็นไปด้วยดีทั้งนี้เพราะกลุ่มตัวอย่างทั้งที่เป็นผู้ต้องโทษและที่เป็นผู้เข้ารับการบำบัดมีความเคยชินกับบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์บ้างแล้ว

2. การเผชิญหน้ากับกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาที่ต้องใช้วิธีการสัมภาษณ์พูดคุยโดยการซักถามเจาะลึกและไวต่อความรู้สึกประกอบกับหัวข้อในการทำวิจัยซึ่งมีประเด็นแยกย่อยมากต้องใช้เวลาในการพูดคุยซักถามแต่ละรายนานกว่าจะได้ข้อมูลครบถ้วน ดังนั้นจึงไม่พันทันที่จะเกิดปัญหากับกลุ่ม

ตัวอย่างบ้าง เพราะด้วยลักษณะเฉพาะของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้เสียหายบ้างและส่วนหนึ่งเป็นผู้ต้องขังด้วยทำให้ผู้วิจัยพบกับเหตุการณ์หลายๆอย่างที่ต้องพยายามใช้ความอดทน ความกล้า ที่จะตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อควบคุมสถานการณ์การวิจัยให้ผ่านไปด้วยดี

จากกลุ่มตัวอย่างที่ได้ทำการวิจัย บางรายให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลที่ดี จนรู้สึกเหมือนเป็นการโกหกหลอกลวง ต้องทำการถามกลับไปมาเพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูล และต้องทำการตรวจสอบกับข้อมูลเอกสารและกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอื่นๆเพื่อให้แน่ใจได้ว่าข้อมูลนั้นเป็นจริงหรือบางคนก็ค่อนข้างก้าวร้าวโดยมองผู้วิจัยแบบไม่ไว้วางใจจึงต้องใช้ความพยายามอย่างสูงเพื่อสลายความก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้เกิดการพูดคุยที่ดี แต่ก็มีบางรายที่จำเป็นต้องตัดออกไปเพื่อป้องกันทั้งตัวผู้วิจัยเองและความรู้สึกของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างบางรายซึ่งผู้วิจัยได้รับรู้สภาพความเป็นจริงของชีวิต บางรายเป็นเรื่องที่ทำให้ชีวิตของกลุ่มตัวอย่างรู้สึกถึงความเศร้า สิ้นหวัง หรือความเจ็บปวดที่ผ่านมามาโดยที่กลุ่มตัวอย่างบางรายไม่อาจจะรับความรู้สึกของตนเองไว้ได้ทำให้ผู้วิจัยต้องใช้ความพยายามอย่างมากในการควบคุมสถานการณ์ซึ่งอาจมีการเสียเวลาในการเก็บข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยต้องคำนึงถึงความรู้สึกของกลุ่มตัวอย่างโดยไม่ต้องตั้งต้นที่จะมุ่งเก็บข้อมูลแต่เพียงอย่างเดียวแต่ต้องคำนึงถึงจรรยาบรรณของนักวิจัย สิทธิมนุษยชนและความรู้สึกของกลุ่มตัวอย่างด้วย

นอกจากนี้การเผชิญกับกลุ่มตัวอย่างบางรายที่ทำให้ผู้วิจัยรู้สึกอึดอัดใจที่ต้องใช้ความพยายามในการรักษาสถานการณ์การวิจัยไว้โดยไม่ได้ต้อบสนองความต้องการกลุ่มตัวอย่างที่คาดหวังต่อผู้วิจัย อันได้แก่ การขอเงินใช้ การขอให้ส่งจดหมายให้ การขอขอนุหรี การขอให้โทรศัพท์หาญาติให้ การขอที่อยู่ผู้วิจัยเพื่อเขียนจดหมายมาคุยด้วย และการขออภัยโทษเป็นต้น ผู้วิจัยจึงต้องปรึกษากับเจ้าหน้าที่ ทั้งสองแห่งเพื่อหาแนวทางแก้ไขเพราะบางอย่างเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมายของทัณฑสถานหรือโรงพยาบาลซึ่งไม่สามารถทำได้เช่นการขอเงินใช้ การส่งจดหมายให้โดยไม่มีตรวจสอบหรือการขอนุหรี ซึ่งผู้วิจัยแก้ไขสถานการณ์โดยการบอกกับกลุ่มตัวอย่างตรงๆว่าไม่สามารถทำได้เพราะผิดกฎหมายของทัณฑสถาน ซึ่งบางครั้งทำให้สถานการณ์การสัมภาษณ์ครั้งต่อไปไม่ราบรื่นก็ตาม

3. การขาดประสบการณ์ในการทำวิจัย

เนื่องจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งต้องใช้การสัมภาษณ์เจาะลึก ผู้วิจัยเป็นผู้ที่มีประสบการณ์น้อยและเป็นครั้งแรกที่ทำการวิจัยเชิงคุณภาพภายใต้กรอบของเวลาที่มีจำกัดในการศึกษาประเด็นปัญหาที่มากและหลายประเด็นทำให้การเก็บข้อมูลบางประเด็นขาดรายละเอียดไปบ้างต้องกลับย้อนไปซักถามเพิ่มเติมจึงทำให้เกิดความล่าช้าและต้องใช้ความพยายามในการเก็บข้อมูลและการถอดเทปสัมภาษณ์อย่างมาก การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยยังขาดประสบการณ์ทำให้ใช้เวลาในการตรวจสอบ จัดหมวดหมู่และวิเคราะห์ข้อมูลนานมาก ตลอดจนประสบการณ์ในการเขียนพรรณงานผลการวิจัยซึ่งสำคัญมากทำให้ต้องใช้เวลาในส่วนนี้มากพอสมควร

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาเพื่อการแก้ไข้ปัญหา

ครอบครัว

จากผลการศึกษา ที่ให้เห็นชัดว่าครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมการเสพติดยาบ้าจึงขอเสนอแนะบทบาทของครอบครัวเพื่อการแก้ไข้ปัญหาจากผลการศึกษาวิจัยดังนี้

1.การส่งเสริมบรรยากาศที่ดีภายในครอบครัวให้มากขึ้น

ผลการศึกษาที่ให้เห็นชัดว่าบรรยากาศภายในบ้านอันเกิดจากการกระทำของพ่อแม่ ความสัมพันธ์ในครอบครัว และการสื่อสารภายในครอบครัว การอยู่อาศัยของบุคคล พื้นฐานของครอบครัว และลำดับการเกิด จำนวนพี่น้องอันทำให้เกิดความรู้สึกเครียดและกดดันคิดว่าไม่มีใครเข้าใจและขาดที่ปรึกษาและเกิดความน้อยใจ เงงาและโดดเดี่ยว สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่โน้มนำให้เกิดพฤติกรรมการเสพติดยาบ้าได้ ฉะนั้นบทบาทของครอบครัวโดยเฉพาะพ่อแม่ผู้ปกครองควรมีดังนี้

1.1 ความสัมพันธ์ในครอบครัว พ่อแม่ผู้ปกครองซึ่งควรให้ความสำคัญกับสถาบันครอบครัวของตนให้มากขึ้นโดยให้การเลี้ยงดูเอาใจใส่สมาชิกในครอบครัวด้วยความเข้าใจและ

เสริมสร้างสายสัมพันธ์อันดีต่อกัน พ่อแม่ควรให้ความใกล้ชิดต่อลูกให้ความรักความอบอุ่น โดยการแสดงออกที่ลูกพึงรับรู้ได้ตามสภาพ การให้ความใกล้ชิด เป็นที่ปรึกษา ให้เวลาแก่ลูก และพยายามทำกิจกรรมร่วมกันอันเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและกันของคนในครอบครัว นั่นคือการถามตัวเองทุกวันว่าวันนี้ได้ให้เวลากับลูกแล้วหรือยังจากผลการศึกษาวิจัยเสริมชี้ให้เห็นชัดว่าการแสดงออกของสมาชิกในครอบครัวเป็นสิ่งที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างรู้สึกอยากลดและเลิกเสพติดยาบ้า

1.2 การสื่อสารภายในครอบครัว ควรมุ่งเน้นการอยู่ร่วมกันด้วยเหตุผลและให้สิทธิแก่สมาชิกในครอบครัวในการเลือกกระทำการสิ่งใดภายใต้ข้อตกลงร่วมกัน โดยมีพ่อแม่ผู้ปกครองคอยดูแลอย่างใกล้ชิด ไม่ควรใช้วิธีการที่เป็นการบังคับ ชูเกียรติ หรือการกดดันที่เข้มงวดจนเกินไป ควรผสมผสานข้อดีข้อเสียของการสื่อสารทั้งระบบปิด ระบบเปิดและระบบปล่อย ให้อยู่ในความพอดีของแต่ละสถานการณ์และจากการศึกษาชี้ให้เห็นชัดเจนว่า การด่าว่า เลียดสี ดุถูกและการแสดงออกซึ่งความไม่ไว้ใจเป็นสิ่งที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างหันเข้าหายาเสพติดได้ ดังนั้นพ่อแม่ผู้ปกครองควรดูแล พูดคุยกับบุตรหลานให้เกิดความเข้าใจกันและกัน เมื่อบุตรหลานมีปัญหาจะคิดว่าตนมีที่ปรึกษา มีคนที่สามารถพูดคุยหาทางออกที่ดีได้เมื่อมีอุปสรรคในชีวิตจะรู้สึกว่าบ้านและครอบครัวคือสิ่งที่อบอุ่นที่สุด

1.3 บุคคลที่อาศัยอยู่ร่วมกัน ควรอธิบายเหตุผลความจำเป็นให้กับบุตรหลานเข้าใจเมื่อต้องไปอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่พ่อแม่ และควรให้ความสำคัญกับบุตรหลานให้มากขึ้นเมื่อเขาไม่ได้อยู่กับพ่อแม่อันจะทำให้เขารู้สึกอบอุ่นเหมือนการอยู่กับพ่อแม่และทำให้ไม่มีปัญหาถึงแม้จะไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ก็ตาม

1.4 ลำดับการเกิดและจำนวนพี่น้อง พ่อแม่ผู้ปกครองควรให้ความเสมอภาคในการดูแลเอาใจใส่บุตรหลานของตนให้เท่าเทียมกันและควรใช้วิธีการอธิบายเหตุผลในบางเหตุการณ์ที่อาจทำให้บุตรหลานรู้สึกเกิดความลำเอียงในเรื่องของความรักที่พ่อแม่มีต่อลูกเพื่อให้ทุกคนเข้าใจและอยู่ร่วมกันด้วยความสัมพันธ์อันดีต่อกันภายในครอบครัว

1.5 พื้นฐานฐานะครอบครัว พ่อแม่ผู้ปกครองควรปลูกฝังจิตสำนึกและให้ความผูกพันกับบุตรหลานเพื่อให้เขาเรียนรู้กับสภาพของตนเองและเรียนรู้ที่จะพยายามสร้างฐานะของตนเองภายใต้กรอบของความดีที่ถูกต้องโดยไม่ใช้วิธีการที่ผิดโดยเฉพาะในเรื่องยาเสพติดและพ่อแม่ผู้ปกครองหรือคนในครอบครัวไม่ควรกระทำผิดให้เป็นตัวอย่างกับบุตรหลานโดยเฉพาะเรื่องการเสพย์ การจำหน่าย หรือการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

1.6 สถานภาพของพ่อแม่ เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยาก แต่ก็เชื่อว่าจะแก้ปัญหาไม่ได้หากพ่อแม่ต้องหย่าร้างกันหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเสียชีวิต หรือพ่อแม่ไม่ได้อยู่ร่วมกัน วิธีการที่ดีที่สุดน่าจะเป็นความเข้าใจ ดังนั้นพ่อแม่ควรอธิบายพูดคุยกับบุตรหลานด้วยความเข้าใจถึงเหตุผลความจำเป็น โดยไม่ใช้การทอดทิ้งให้เด็กไปอยู่กับญาติคนอื่นที่ไม่ใช่ความผิดของเขาเหล่านั้น หรือโยนความผิดให้กับบุตรหลานสิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดความรู้สึกดังกล่าวข้างต้นเพราะบรรยากาศในครอบครัวไม่สงบสุข ในที่สุดก็จะหาทางออกที่ผิดได้

2. การสังเกตพฤติกรรมเสี่ยงของบุตรหลานในครอบครัว

2.1. จากผลการศึกษาวิจัย ผู้เสพยาบ้าเริ่มต้นจากการสูบบุหรี่และยาเสพติดอื่น ๆ อันเป็นการหลงอยู่ในความเมาของสิ่งเสพติด ซึ่งง่ายต่อการเสพยาบ้า ดังนั้นผู้ปกครองพ่อแม่ควรให้ความสนใจเอาใจใส่สังเกตพฤติกรรมของบุตรหลานโดยสังเกตกลิ่นที่ติดตัวมา การสังเกตอุปกรณ์หรือวัสดุที่ใช้ในการเสพยา เช่น ฝันทูบ หรือ บุหรี่ ในห้องนอน เมื่อพบเห็นหรือสงสัยควรพูดคุยซักถามด้วยเหตุผล อันเป็นการป้องกันแก้ไขตั้งแต่แรกโดยเฉพาะจากผลการศึกษาอายุที่เริ่มใช้ยาเสพติดเพียงแค่ว่า 12 ปี เป็นช่วงที่พ่อแม่ผู้ปกครองควรหมั่นดูแลให้เวลากับลูกมากขึ้น

2.2. จากผลการศึกษาเรื่องสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังมีการเสพยาบ้าซึ่งผู้ปกครองพ่อแม่สามารถสังเกตสภาพอาการของบุตรหลานตนเองได้ ได้แก่ การพยายามหลบหน้าผู้คนที่โดยเฉพาะการทำตัวออกห่างจากครอบครัว การใช้เงินมากขึ้น ไม่หลับนอนไม่รับประทานอาหาร ไม่กลับบ้าน การดูแลเอาใจใส่ตนเอง สุขภาพร่างกายโดยสังเกตความทรุดโทรมที่แสดงออกที่ขอบตา สีผิว สีผิว น้ำหนักลด เมื่อเกิดความผิดปกติและแน่ใจว่ามีการเสพยาบ้าควรรีบหาทางแก้ไข

2.3. การศึกษาพบว่าผู้เสพยาบ้าหลายรายเริ่มต้นในบ้าน หรือใกล้ๆบ้านที่มีแหล่งยาบ้าอยู่ ดังนั้นพ่อแม่ผู้เสพยาควรเอาใจใส่สังเกตพฤติกรรมของบุตรหลาน การคบหาสมาคมกับเพื่อนบ้าน

2.4. เพื่อนคือบุคคลที่มีอิทธิพลต่อผู้เสพยาบ้ามากที่สุด ดังนั้นจึงควร แนะนำตักเตือนในเรื่องการคบเพื่อนแก่บุตรหลาน พร้อมทั้งการสังเกตเพื่อนและการคบหาสมาคมของบุตรหลานกับบุคคลอื่นๆ อันเป็นการนำไปสู่การเสพยาบ้าได้

โรงเรียน

ควรเพิ่มบทบาทของโรงเรียนต่อการแก้ปัญหายาเสพติดมากขึ้น

จากผลการศึกษาชี้ชัดเห็นว่าโรงเรียนเป็นสถานที่หนึ่งที่เป็นแหล่งของยาบ้า เป็นที่สำหรับนักเรียนบางรายเริ่มต้นรู้สึกละแวกและเรียนรู้การเสพยาบ้า เป็นแหล่งซื้อขายยาบ้า และนอกจากนี้ ครูอาจารย์เป็นสื่อบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการคิดที่จะเสพยาและการที่จะเลิกเสพยาบ้าได้ ดังนั้นการเพิ่มบทบาทของโรงเรียนต่อปัญหายาบ้าและยาเสพติดอื่นๆให้มากขึ้น ซึ่งน่าจะเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่จะแก้ไขปัญหาคาการเสพยาบ้าได้ ดังนี้

1. ผู้บริหารของโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับปัญหายาเสพติดในโรงเรียน เพื่อกำหนดเป็นกฎระเบียบ และแนวนโยบายของโรงเรียนที่ชัดเจน
2. การดำเนินการใดๆเพื่อไม่ให้โรงเรียนเป็นแหล่งยาบ้า โดยชี้แจงให้นักเรียน ครูอาจารย์ เข้าใจร่วมกันในการดำเนินการและมีการระบุนโยบายของผู้ทำผิดให้ชัดเจน
3. การดำเนินการใดๆเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าในโรงเรียนโดยการให้ความรู้เรื่องยาบ้า เสริมสร้างทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับยาบ้าโดยวิธีการต่างๆ
4. การดำเนินการสอดส่องดูแลสถานที่ต่างๆ เช่น ห้องน้ำ ห้องเรียน หรือสถานที่ใดๆ ที่อาจเป็นแหล่งมั่วสุม เสพยาและขายยาบ้าได้
5. ส่งเสริมบทบาทของสื่อบุคคลคือเพื่อนนักเรียนให้มีการดูแลซึ่งกันและกัน ส่งเสริมการให้ความช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนที่มีปัญหาด้วยตนเองโดยวิธีที่ถูกต้อง และการให้การยอมรับเมื่อมีเพื่อนที่เคยเสพยาบ้าแต่สามารถเลิกได้แล้ว
6. เสริมสร้างบรรยากาศที่โรงเรียนในการให้เห็นความสำคัญเรื่องปัญหายาบ้าอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เป็นตัวกลางระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองที่บ้าน ในการคอยดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างจริงจัง
7. ส่งเสริมบทบาทของครูอาจารย์อันเป็นสื่อบุคคลที่สำคัญ ซึ่งแบ่งเป็น 3 บทบาทคือ

- 7.1 บทบาทการเป็นที่ปรึกษา เมื่อนักเรียนมีปัญหา หรือต้องการคำปรึกษาแนะนำ ตักเตือนจากครูอาจารย์ได้
- 7.2 บทบาทการเป็นผู้สอน แนะนำนักเรียนมีความรู้เรื่องยาบ้าและยาเสพติดชนิดอื่นๆ
- 7.3 บทบาทในการปราบปราม การมีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า หรือยาเสพติดอื่นของนักเรียน

โดยบทบาททั้งสามด้านควรผสมผสานในโรงเรียนอย่างเหมาะสมไม่ใช้วิธีการที่เข้มงวดกดดันจนเกินไป เมื่อพบผู้กระทำผิดครูอาจารย์ควรหาสาเหตุและที่มาของปัญหา เพื่อการแก้ไขที่ถูกต้องต่อไป ให้โอกาสนักเรียนได้ชี้แจงและมีการขอความร่วมมือจากผู้ปกครองของนักเรียน

สื่อมวลชน

จากผลการศึกษา การนำเสนอข้อมูลทั้งข่าวสารทางสื่อมวลชนมีผลต่อกลุ่มตัวอย่าง ทั้งการเริ่มมีความรู้สึกที่ทำให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นมากขึ้น และทำให้เกิดความรู้สึกสำนึกผิดได้ ซึ่งเห็นได้ว่าสื่อมวลชนมีทั้งทำให้เกิดผลดีและผลเสีย ดังนั้นการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนก่อนการนำเสนอข้อมูล ข่าวสารทางสื่อมวลชนน่าจะเป็นสิ่งแรกที่ควรดำเนินการ

จากการศึกษาพบว่าสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่เปิดรับและได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยาบ้ามากที่สุด รองลงมาคือหนังสือพิมพ์และวิทยุ ดังนั้นจึงควรพิจารณาการใช้สื่อเหล่านี้ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด ทั้งการเผยแพร่ในเรื่องเนื้อหาและรูปแบบวิธีการของข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้เข้าถึงและมีผลต่อความรู้สึกนึกคิดของกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด จากผลการศึกษาเห็นได้ชัดเจนว่าเนื้อหาข้อมูลข่าวสารที่ได้รับเป็นเรื่องการจับกุมผู้กระทำผิดมากที่สุด ซึ่งความเห็นของผู้วิจัยคิดว่าไม่น่าเป็นประโยชน์นัก ควรหันมาเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเรื่องยาบ้าหรือยาเสพติดอื่นๆมากขึ้นเพื่อเป็นการกระตุ้นเตือน และเสริมสร้างทัศนคติที่ถูกต้องเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องน่าจะเป็นผลดีกว่า ซึ่งเป็นการขจัดปัจจัยนำของผลการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการเผยแพร่ข้อมูลจากการศึกษาที่อาจก่อให้เกิดปัจจัยเสริมแรงโดยที่พบว่าสื่อมวลชนสามารถทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดความรู้สึกสำนึกผิดได้ทั้งนี้อาจนำผลของความรู้สึกนึกคิดทั้งกายใจ สภาพชีวิตมาพิจารณาพร้อมด้วย คือ ดอกย้ำความเสียใจที่เกิดขึ้นหลังตัดสินใจเช่นความเดือดร้อนของคนในครอบครัว ความเสียใจของ

คนใกล้ชิดและการเสียอนาคตทางการศึกษามาใช้เป็นจุดจูงใจเพื่อดึงดูดความสนใจและเกิดผลที่ดี ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารหรือการรณรงค์ป้องกันในรูปแบบต่างๆ ดังเช่นกรณี สปอตการรณรงค์โครงการล้างดวงใจต้านภัยเอดส์ที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจมาก

สื่อวิทยุ ซึ่งเป็นสื่อที่กลุ่มผู้ขับรถยนต์ทุกเปิดรับมากที่สุดดังนั้นสามารถนำข้อมูลส่วนนี้ไปประกอบการวางแผนรณรงค์ทางวิทยุสำหรับผู้ขับรถยนต์ทุกในเรื่องยาน้ำได้

การผสมผสานการรณรงค์โดยสอดแทรกเนื้อหาเรื่องยาน้ำในสื่อต่างๆเช่น รายการหรือคอลัมน์ทางหนังสือพิมพ์ ที่มีการเปิดรับน่าจะมีส่วนกระตุ้นเตือนเรื่องยาน้ำได้ในระดับหนึ่ง เช่น ในละคร เพลง โดยใช้สื่อตราหรือนักร้องที่กลุ่มเป้าหมายชื่นชอบจะทำให้ได้รับความสนใจมากขึ้น หรือการใช้การสอดแทรกข้อมูลข่าวสารในคอลัมน์กีฬาและบันเทิงเพราะเป็นคอลัมน์ที่มีการเปิดรับสูงหรือแม้แต่กระทั่งนิตยสารสตรีและกีฬาและการตูนในกลุ่มวัยรุ่นและเด็กน่าจะได้รับความสนใจมากขึ้น ส่วนข้อมูลข่าวสารด้านการบำบัดซึ่งทางสื่อมวลชนไม่ได้มีการเผยแพร่เท่าที่ควรจึงควรเพิ่มเติมข้อมูลส่วนนี้ให้มากขึ้น

สื่อเฉพาะกิจ

จากการศึกษาสื่อเฉพาะกิจในเรื่องการรณรงค์ป้องกันยาน้ำยังเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างได้น้อย จึงควรมีการวางแผนประเมินผลการดำเนินงานการใช้สื่อด้วยวิธีต่างๆให้มากขึ้น และพิจารณาการผสมผสานการใช้สื่อเฉพาะกิจที่เป็นทั้งสื่อมวลชนและสื่อบุคคลโดยเฉพาะสื่อบุคคลควรให้ความสำคัญมากขึ้นเพราะเป็นสิ่งที่กลุ่มตัวอย่างได้รับการถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับยาน้ำมากที่สุด สื่อสิ่งพิมพ์และสื่อป้ายคำขวัญควรพิจารณารูปแบบเนื้อหาให้น่าสนใจมากขึ้น

รัฐบาล

จากการศึกษาเห็นได้ชัดเจนว่ายาน้ำเป็นหนึ่งในปัญหาสังคมที่สำคัญเพราะเป็นปัญหาที่มีผลกระทบเชื่อมโยงกับปัญหาต่างๆมากมาย ทั้งปัญหาความสงบความมั่นคงแห่งชาติ เศรษฐกิจ การศึกษา อาชญากรรม แรงงานและการสาธารณสุข ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเร่งแก้ไขโดยขอเสนอแนะแนวทางจากผลการศึกษาดังนี้

1. รัฐบาลควรเร่งระดมความร่วมมือในการดำเนินการรณรงค์ป้องกันต่อต้านปัญหายาบ้า จากทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยการระดมความคิดเพื่อหาแนวนโยบายและวิธีการดำเนินงานต่างๆที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมทั้งการรณรงค์ป้องกัน การปราบปรามและการบำบัดรักษาผู้ติดยา โดยให้ครอบคลุมทุกองค์กร หน่วยงานและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ครอบครัว สื่อมวลชน การศึกษา กฎหมายและสาธารณสุข

2. การกำหนดนโยบายของชาติที่เน้นหนักให้ความสำคัญกับสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และการสนับสนุนบทบาทสื่อมวลชนในการร่วมแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง

3. รัฐบาลควรคำนึงถึงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยเฉพาะผู้รักษากฎหมายซึ่งจากผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างขาดความเชื่อถือศรัทธาต่อบุคคลเหล่านั้นทำให้เป็นปัจจัยเอื้ออำนวยอย่างหนึ่งของปัญหายาบ้าที่ต้องเร่งแก้ไขโดยการตรวจสอบ ควบคุมการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ บริสุทธิ์ยุติธรรม และเมื่อพบการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐเองควรมีมาตรการลงโทษอย่างเด็ดขาดจริงจัง จากพฤติกรรมต่างๆอันได้แก่การเข้ามาพัวพันกับขบวนการยาบ้า การอยู่เบื้องหลังของผู้มีอิทธิพลที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ การรับเงินสินบน การข่มขู่รีดไถ และการขาดความจริงใจในการดำเนินการตามกฎหมายของผู้เสียและผู้ขาย

หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน

1. หน่วยงานเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน

ควรหามาตรการป้องกันเด็กและเยาวชนของชาติมากขึ้นซึ่งจากผลการศึกษาพบว่าอายุที่เริ่มต้นใช้ยาบ้าส่วนใหญ่อายุต่ำกว่า 18 ปี และบางรายเริ่มต้นที่อายุเพียงแค่ว่า 12 ปีเท่านั้น โดยการให้ความสำคัญต่อทั้งเด็กกลุ่มที่ติดยาแล้วเพื่อหาทางควบคุม ปราบปรามและทำการบำบัดรักษาฟื้นฟูสภาพ รวมทั้งกลุ่มที่ยังไม่ติดเพื่อการป้องกันที่ดี โดยความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆที่สอดคล้องกัน ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปประกอบการวางแผน เช่น ในเรื่องการใช้สื่อ ทั้งสื่อมวลชน สื่อบุคคล และเฉพาะกิจ การแก้ไขความรู้สึกนึกคิดความรู้ความเข้าใจที่ผิด โดยเปลี่ยนทัศนคติและเสริมสร้างความรู้เรื่องยาบ้าให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสถาบันครอบครัว

ควรต้องมุ่งดำเนินการส่งเสริมความสัมพันธ์ของคู่สามีภรรยา การให้ความสำคัญเรื่องการวางแผนครอบครัวและชี้ให้เห็นผลกระทบอันเกิดจากการหย่าร้างของคู่สมรสที่ทำให้เกิดปัญหาต่อลูกที่เกิดมาได้ และการดำเนินการให้ความรู้แก่พ่อแม่ในการป้องกันลูกหลานเรื่องยาเสพติด การอบรมเลี้ยงดูเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันยาเสพติดต่างๆ

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

จากผลการศึกษาวิจัยสามารถนำมาใช้ในการวางแผนการรณรงค์ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลในเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมการเสพยาบ้า ซึ่งเป็นปัจจัยนำอันได้แก่ การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาบ้าให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องทั้งในเรื่องโทษ ผลกระทบ และอันตรายของยาบ้า ปัจจัยเอื้ออำนวยได้แก่ การแพร่ระบาดของยาบ้าที่พบว่ามีมากมายในทุกที่ หาซื้อได้ง่าย ทั้งในแหล่งที่อยู่อาศัยแหล่งชุมชนแออัด สลัม และตามสถานบันเทิงต่างๆ ควรมีการเร่งดำเนินการอย่างจริงจัง ปัจจัยเสริมแรง ซึ่งพบว่าสื่อบุคคลคือเพื่อนมีอิทธิพลมากที่สุดในการเกิดพฤติกรรมการเสพยาบ้า และสื่อบุคคลคือบุคคลในครอบครัวมีอิทธิพลมากที่สุดในการก่อให้เกิดความคิดที่จะลด ละ เลิกเสพยาบ้า และยังมีครูอาจารย์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินการปราบปราม อันเป็นสื่อบุคคลที่มีส่วนในการเสริมแรงให้หยุดเสพยาบ้าได้ ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการวางแผนการรณรงค์ป้องกันและปราบปรามยาบ้าได้

นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้จากศึกษายาบ้าเป็นปัญหาสังคมที่ต้องเร่งแก้ไขเพราะเกิดขึ้นกับคนทุกกลุ่มอายุ ทุกอาชีพ ทุกระดับการศึกษา ทุกระดับฐานะทางเศรษฐกิจ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญดำเนินการให้ครอบคลุมกับกลุ่มเสี่ยงในสังคม โดยวางแผนในการดำเนินการรณรงค์ป้องกันและต่อต้านยาบ้าให้ครอบคลุมและสอดคล้องกันด้วยวิธีการ รูปแบบที่เหมาะสมต่างๆ กันมากกว่าการเจาะจงเลือกดำเนินการเฉพาะกับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป

เพื่อความเข้าใจในเรื่องของปัญหาบ้านามากขึ้นจำเป็นต้องได้รับการศึกษาวิจัยเพิ่มเติม โดยขอเสนอแนะแนวทางเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยการสัมภาษณ์พูดคุยกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เสียหายบ้านฝ่ายเดียว ข้อมูลที่ได้มาจึงเป็นข้อมูลจากมิติที่เป็นมุมมองจากความคิด สภาพการณ์ของผู้เสียหายบ้านเป็นผู้ให้ข้อมูลเพียงฝ่ายเดียว ดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลอันนำไปสู่การสรุปผลที่สมบูรณ์ชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งมิติของครอบครัว โรงเรียน การดำเนินการปราบปรามจึงควรศึกษาข้อมูลจากบุคคลอื่นๆทั้งบุคคลในครอบครัวอันได้แก่พ่อแม่พี่น้องหรือญาติที่ใกล้ชิดกับกลุ่มตัวอย่าง หรือจากครูอาจารย์ที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ผู้ทำการรักษาบ้านบัต รวมทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือผู้ดำเนินการปราบปราม เพื่อสะท้อนมุมมองจากบุคคลอื่นอันน่าจะทำให้มองเห็นบทสรุปและเข้าใจในบริบทต่างๆของปัญหาบ้านมากยิ่งขึ้น

2. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมโดยต้องการข้อมูลที่รอบด้าน หลายประเด็นเพื่อให้เข้าใจบริบทของสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นกับผู้เสียหายบ้านซึ่งอาจมีผลดีโดยทำให้เห็นภาพโดยรวมแต่ยังมีข้อจำกัดอยู่บ้างและขอเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปในหัวข้อใกล้เคียงกันดังนี้

2.1 ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปในเรื่องความลึกซึ้งของข้อมูลบางส่วนซึ่งหากเป็นไปได้ควรแยกการศึกษาแต่ละหัวข้อเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น เช่นปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ามารับการบำบัดรักษา ความคิดเห็นต่อกระบวนการป้องกันปราบปรามและบำบัดรักษาพยาบาล อิทธิพลของสื่อต่างๆ

2.2 ในเรื่องการอ้างอิงของผลการศึกษาโดยการศึกษาส่วนนี้ใช้การศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มากพอที่จะนำไปสู่การสรุปให้เป็นภาพรวมที่ครอบคลุมผู้เสียหายบ้านทั้งหมดของสังคมได้ โดยผลการศึกษาค้างนี้เป็นเพียงข้อสรุปที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง 30 รายเท่านั้น ดังนั้นหากการศึกษาวิจัยต่อไปจึงต้องพิจารณาการวางแผนการวิจัยให้ละเอียดซึ่งอาจใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ขึ้นและอาจเจาะลึกในแต่ละกลุ่มเช่นกลุ่มนักเรียน กลุ่มผู้ขับรถบรรทุก ผู้ใช้แรงงาน ผู้ทำงานตามสถานบันเทิงหรืออื่นๆเพื่อให้ได้ความหลากหลายเพิ่มขึ้น และใช้การกระจายการเก็บข้อมูลจากแหล่งต่างๆซึ่งไม่ใช่เพียงแคในทัศนสถาน หรือโรงพยาบาลลัญญารักษ์เท่านั้น หรือแม้แต่การพิจารณา

การใช้รูปแบบการทำวิจัยเชิงปริมาณผสมผสานกับการวิจัยเชิงคุณภาพในบางประเด็นเช่นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องยาบ้า ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับยาบ้า อาจนำไปสู่การค้นพบข้อสรุปที่น่าสนใจและสามารถที่จะอ้างอิงผลการศึกษาในภาพรวมของสังคมได้แต่ต้องพิจารณากรอบของเวลาในการทำวิจัยด้วย

3. ในการศึกษาปัญหาเรื่องยาบ้า สิ่งที่น่าจะทำให้เกิดความเข้าใจในมิติของปัญหายาบ้ามากขึ้นจึงน่าจะทำการศึกษาวิจัยกับกลุ่มผู้จำหน่ายยาบ้า หรือขบวนการผลิตการซื้อขายอย่างเจาะลึกอันน่าจะนำไปสู่ข้อสรุป และเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขการป้องกันปราบปรามยาบ้าที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นต่อไป